

Naročnina mesečno
25 Din. za inozemstvo
40 Din - nedeljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Konitarjevi ul. 6/III

Telefoni ureduvstva: dnevna služba
2050 - nočna 2996, 2994 in 2050

SCODENEC

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in
10.349 za inserate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
pondeljka in dneva po prazniku

Večni boj za zemljo

Dogodki, ki se vrše zadnje dni v Mandžuriji, kjer se kitajske čete med malimi praskami umikajo pred japonsko invazijo, so le etapa zgodovinskega in političnega procesa, ki ga je sprožil spor med Kitajsko in Rusijo sredi preteklega stoletja.

Do takrat je namreč Kitajska bila še v poseti ogromnega srednjega v spodnjega porečja reke Amur do njenega izliva pri Nikolajevsku ob takovanem Tatarskem zalivu. Rusija, ki je že od 17. stoletja hrepela po teh ogromnih in bogatih pokrajinalah, jih je kitajskemu cesarstvu, ki je čedalje bolj propadalo, iztrgal l. 1858, ko je v augsburgskem dogovoru dobila vso današnjo paomursko pokrajinu do reke Usuri. L. 1860 je Kitajska s pekiškim dogovorom odstopila Rusiji še takozvano Primorsko oblast od Nikolajevske na severu do Vladivostoka na jugu. Rusija, ki je pozneje gradila znamenito sibirsko železnico, ki od Bajkalskega jezera naprej teče ob reki Amur in se potem pri Habarovsku obrne na jug, tekot ob reki Usuri tja do Vladivostoka v Usurijskem zalivu, je odsej čisto naravno obračala svoje poglede na Mandžurijo, ki se razprostira od Amura na severu do Liaotunskega zaliva v Rumenem morju. Zajek zveza Rusije z Vladivostokom, ki mora napraviti, tekot vzoredno z Amurjem, ogromen ovinek, več kot za eno tretjino skrajšana, če preteče Mandžurijo.

Ta priložnost je prišla, ko je prišlo do vojne med Kitajsko in Japonsko l. 1894-1895. Takrat so Japonci osvojili polotok Liaotung ob istoimenskem zalivu Rumenega morja, ki tvori najjužnejšo končino Mandžurije. Takrat so se potegnile za Kitajsko Francija, Nemčija in Rusija, ki so si pa pustile vsaka po svoje to uslugo plačati. Japonska je moralia Liaotung vrnila Kitajski, Rusija pa si je od Kitajske v zahtavo pustila l. 1898 odstopiti v najem. Liaotunški polotok s pristaniščima Dajren (Dajnij) in Port Arthur. To je bil slovit dogovor v Simonosakiju. Rusija je zgradila zdaj znameniti odcepek transsibirske železnice iz Zabalkala preko postaje Mandžuli, od koder potem teče preko Harbina čez postajo Pogranično do Vladivostoka skoro docela skozi mandžursko ozemlje. To je takozvana »vzhodnokitajska železnica. Iz Harbina pa so Rusi zgradili progo na jugozapad čez južno Mandžurijo preko Mukdena, Liaojanga in Dajrena do Port Arthurja. To je južnomandžurska železnica. Na ta način sta tako severna Mandžurija s Harbinom kakor južna Mandžurija postali interesni sferi Rusije.

Ta ogromni narastek ruske premoči na Daljnem vzhodu je zbudil Japonsko, ki se je začela z vsemi silami politično in vojsko organizirati, da stre rusko hegemonijo v Mandžuriji, katera je ogrožala tudi veliki Korejski polotok, ki je sicer bil formalno neodvisen pod svojimi lastnimi cesarji, saj je celo 19. stoletje tvoril jabolko razdora med Kitajsko, Rusijo in Japonsko. L. 1905 je prišlo do vojske med Rusijo in Japonsko, v kateri je bila carska Rusija strahovito poražena. Grof Witte je moral skleniti z Japonci mir na sledči podlagi: Severna Mandžurija z vzhodnokitajsko železnico ostane interesna sfera Rusije, južna Mandžurija, skozi katero teče južnomandžurska železnica, pa postane japonska interesna sfera. Važni pristanišči Dajren in Port Arthur, poprej ruska, sta odsej v najem. od Kitajske.

Ti dogovori so preživeli tudi svetovno vojno in rusko revolucijo. L. 1924 in 1925 sta si Rusija in Japonska svoji interesni sferi v Mandžuriji ponovno priznali. Stvari so pa zadobile čisto drugo lice, ko se je na Kitajskem ustanovila nacionalna vlada, ki si je postavila za cilj, da razveljavlji vse politične in gospodarske dogovore s tujimi silami. L. 1929 so Kitajci v Harbinu napadli ruski konzulat, kar je povedlo do vojne z Rusijo, v kateri je Kitaj bil poražen in je moral ruske predpravice v severni Mandžuriji priznati. Japonska je ostala neutralna. V rusko-japonski vojni si je bila Japonska l. 1915 izgovorila od Kitaja tudi to, da kitajska vlada do l. 2002 ne bo zgradila v južni Mandžuriji nobenih železnic, ki bi mogle konkurrirati južnomandžurski železnici, oziroma pristanišču Port Arthur. Japonci pa bodo vzdrževali male vojske posadke na postajah od Harbina do Port Arthurja v svrhu zaščite železnic.

Ko je nad Mandžurijo zavladal znani Cansolin, ki je v sporazumu z osrednjo nankinško vlado izvajal v Mandžuriji kitajsko nacionalistično politiko po geslu: Kitaj Kitajcem, so začeli Kitajci graditi železnico iz Pekinga v Hou-lou-tao, kar pomeni veliko konkurenco Dajrenu, oziroma Port Arthurju. Kajti to pristanišče sprejema več kot polovico vsega trgovinskega prometa Mandžurije, ta pa znaša eno tretjino celokupnega kitajskega prometa. Obenem se je začela ogromna emigracija Kitajcev iz osrednjih provinc, kjer vlada glad in lakota, v Mandžurijo, kjer danes šteje kitajsko prebivalstvo že okoli 30 milijonov duš. Pomisli je treba, da je Mandžurija bila združena po mandžurski dinastiji, ki je zasedla kitajski prestol, s Kitajsko že od l. 1644. Domačega, takozvanega Mandžu-prebivalstva in mongolskih Tunguzov je danes v Mandžuriji komaj kakih 800.000. Pač pa so začeli Japonci v zadnjih letih naseljevati v južni Mandžuriji Korejce, katerih je danes že več kot en milijon. Mandžurija je ogromna dežela, ki šteje 1.097.300 kvadratnih kilometrov in je izredno bogata tako na žitu kakor na lesu in vse vrste rudah. To bogastvo je pač vzrok, da tvori Mandžurija že dve stoletji jabolko razdora med Kitajsko, Rusijo in Japonsko, ki vse tri skušajo previsek svojega prebivalstva naseliti na tej bogati zemlji.

Japonci so sedanje stiske kitajske države iz-

Japonci na umiku?

Japonska odpoklicuje svoje čete iz južne Mandžurije in bo pustila samo večje posadke — Vprašanje zasedbe Harbina — Japonska odklanja posredovanje Društva narodov — Rusija proti japonski olenzivi

Ves svet proti Japonski

London, 24. sept. Z Daljnega Vzhoda prihaja nova vest, ki si popolnoma nasprotujejo. Japonsko zunanje ministrstvo sporoča, da se je začela izpraznitve »južnega ozemlja v Mandžuriji. Velike japonske posadke bodo ostale samo v Mukdenu in Čantunu, dočim bo v Kirinu ostalo samo 200 vož. Evakuacija japonskih čet se vrši metodično in brez »nakih incidentov. Japonska vlada je tudi opustila namero, da zasede Harbin.

Med tem ko so se londonski politični krogi tege zelo razvesili, pa so prišle čisto drugačne vesti iz Mukdene, ki pravijo, da so japonske čete zasedle tudi Tunhus, ne da bi naletele na kakšen odpor in tako dokonale zasedbo vseh glavnih krajov »ob južnomandžurski železnici. Na severu so japonske čete prodriče stisko do Harbina, tako da je Rusija bila prisiljena, da mobilizira svoje čete v okraju Mandžuli. Nekateri vesti pravijo celo, da so Japonci Harbin že zasedli.

Kar se tiče Rusije, ki bo imela v tem sporu odločilno besedo, se poroča iz Moskve, da je komesar za zunanje zadeve Litvinov v pogovoru z japonskim poslanikom Hiroto v Moskvi izjavil, da Rusija nikakor ne bi mogla trpeti napredova-

nja Japoncev vzdolž južnomandžurske železnice, ki je interesna sfera Rusije. Rusija se sploh čudi po stopanju Japonske v Mandžuriji in bo ojačala svoje obmejne vojaške postojanke na Dalinem Vzhodu.

Vlada je sklenila evakuacijo, vojaški krogi so proti

Tokio, 24. sept. tg. Na podlagi sklepa ministarskega sveta je vlada izdala povelje, da se ukine pohod na Harbin in da se izprazni tudi že zasedeni Kirin. Cete se imajo zopet umakniti na južnomandžursko železniško cono. Japonski kabinet želi poravnati konflikt z direktnimi pogajanji s Kitajsko, in sicer potom komisijo, v kateri bi bili trije Japonci in trije Kitajci. Počakati je še, ali bo japonska vojska sledila temu povelju vlade, kajti znan je, da vlada v kabinetu popolno nasprotuje med stališčem zunanjega ministra, barona Šidekara, ki je proti vsaki avanturi, in vojnim ministrom ter ne-

katerimi njegovimi kolegi, ki zahtevajo okupacijo Mandžurije.

London, 25. sept. tg. Kakor poročajo japonske vesti, ki je namestek zunanjega urada v Moskvi Karahan informiral japonskega poslanika, da Rusija ne delj gledati mandžurskega konflikta. Japonski listi trdijo, da je Rusija storila ta korak na prošnjo Kitajske, kar pa ni posebno verjetno radi hladnih odnosov med Nankingom in Moskvijo. Da bi bil Karahan odpotoval na rusko-mandžursko mejo, ni posebno verjetno, ker se je že zadnjič demantirala vest, da bi bil tja odpotoval vojni komisar Vorošilov.

Odločen nastop Amerike in DN proti invaziji Mandžurije

Zeneva, 24. septembra, tg. Ameriški državni tajnik Stimson je sporocil Zvezni narodov, da bo poslal Japonski in Kitajski noti in odločeno nastopil za kontanje sovražnosti, da se izključi vsaki nevernost in vpostavi mir. V plenumu Zvezne narodov je danes predsednik Sveti Lerroux podal izjav, da se bo konflikt preiskal in da se bodo vršila posvetovanja s kitajskimi in japonskimi delegati — Svetu Zvezne narodov, kar daje upanje za mirno rešitev. Svet Zvezne narodov se z vsemi močmi zanimal za spor v interesu miru. Predsednik ple-

numa Zvezne narodov Titulescu je nato odgovoril, da je ta stvar v sedanjem stanju preiskavatev stvar Svetu Zvezne narodov in da Zvezni narodov računa na podporo javnega mnjenja vseh držav. Plenum Zvezne narodov se ne bo razšel, ne da bi manifestiral interes, ki ga imajo vsi člani Zvezne narodov za ugoden uspeh tega vprašanja, ki je tako važno za vse institucije Zvezne narodov. Plenum pričakuje torej, da bo mogel Svet Zvezne narodov še pred koncem letosnjega zasedanja poročati o položaju, da bo plenumu potem mogoče zavzeti stališče.

Min. predsednik gen. Žickovič preveden v rezervo

Belgrad, 24. sept. AA. Na ukaz Nj. V. kralja z dne 24. t. m. je bil na predlog ministra vojske in mornarice preveden v rezervo predsednik ministarskega sveta armijski general Peter Žickovič.

Novo posojilo DHB

Belgrad, 24. aprila, l. Uprava odbora Drž. hipotekarne banke je imela sejo plenuma, na kateri je poleg ostalih sklenila novo posojilo v znesku 5 milijonov Din.

Dunajska vremenska napoved: Hladno vreme bo trajalo dalje.

Frank naslednik funta

Italija je radi padca funta tudi politično prizadeta

Pariz, 24. sept. Francoski finančniki naglo delajo na to, da omogočijo francoskemu franku, da prevzame vlogo, ki jo je igral funt sterling v narodnem gospodarstvu, predvsem v Evropi. Po poročilih iz Newyorka je včeraj Zvezna rezervna banka izplačala 110 milijonov dolarjev zlata, ki čaka na prevoz v Evropo. To zlato je v prvi vrsti namenjeno Franciji in deloma Holandski. Francija hoče očvidno svoje zaloge zlata dopolniti, da bo lažje dominirala evropske finance. V zadnjem času je velik del mednarodne trgovine v Evropi, ki se je vrnil na podlagi funta sterlina, povsem zaston, ker se nikdo noči vezati v angleški valuti, dokler se ne izvede nova stabilizacija funta sterlina. Značilno je na primer, da je Družba Šueckega prekopa sedaj pričela računati prevoze tarije v francoskih frankih in ne več v angleški valuti, ki je bila do sedaj v rabi. Kakor so na eni strani Francozzi ponosni na slovesne svoje valute, ki se je povabilom predsednika Hooverja ministarskemu predsedniku Lavalu, naj pride na obisk v Washington, še bolj utrdila, tako jih na drugi strani skrbijo usoda funta. Francozzi bi v primeru, da bi se funt stabiliziral za 15% nižje, zgubili okoli 6 milijard frankov. Padec funta ogroža tudi francosko trgovinsko bilanco. Vsled inflacije na Angleškem so se cene angleškega blaga v inozemski valuti znižale in angleški industriji je dana možnost, da dvigne svoj izvod, med tem ko inflacija funta onemogoči Angležem, ki so dobri odjemalci francoskega blaga, nakup francoskih izdelkov. Oškodovan je tudi tujski promet. Tako je takoj po izbruhu nove krize zapustilo Pariz ogromno Angležev, ki so se s prvim vlakom odprejali domov. Tudi Riviera se je skoraj izpraznila. Minimore dej bo povedano, da so Francoske banke na Rivieri plačevala za funt komaj 85 frankov, čeprav je bil uradni kurz veliko višji. Padec funta bo torjal zadel tudi francosko gospodarstvo in edino solidno financam, ki slone na ogromnih zalogah zlata, se mora Francija zahvaliti, da je z lahkoto parirala udarec iz Londona. Posizione francoske je tako trdna, da je celo dolar napram franku nazadil na 23.19 in še nižje, na 23.12.

notirala včeraj 125, med tem ko znaša njena zlata paritet 123. Ta pojaz je silno zanimiv, ker odpira doslej malo znano zvezo lire z angleškim funtom. Znano je sicer, da je Mussolini veliko previsoko stabiliziral lira, vendar leti razlagata tega padca lira bolj v slabem ocenjevanju Mussolinijevih političnih sanov. Znano je namreč, da je Anglija stalno podpirala Italijo, ne glede na to, ali je fašistična ali ne, samo zato, da bi zavrla francosko ekspanzijo v Evropi. S padcem funta je oslabila Anglija tudi kot politična sila in zato ne more Mussolini več računati na izdatno podporo iz Londona.

Strahovita korupcija v Ameriki

Newyork, 24. sept. tg. Vrhovni ameriški naseljeniški komisar Benjamin Day je odstopil. Govori se o nezaslišanih škandalih pri naseljenišču. Govori se, da je Day že več let pod roko deloval z mednarodno naseljeniško tihotropsko tolpo in dobil za to 2 milijone dolarjev. Ta tolpa je imela na svoji strani tudi večino uradnikov v onem delu newyorskega pristanišča, kjer preiskujejo izseljence, pa tudi uradnikov washingtonskega naturalizacijskega in delovnega urada, med katerimi se sedaj vrši veliko čiščenje. V zadnjih dneh je bilo na podlagi uvedene preiskave deportiranih iz Združenih držav 861 nezaščitenih inozemcev, med njimi 23 Slovincem in 161 duševno bolnimi. Deportacije se še nadaljujejo.

Poljska mora zvišati davke

Varšava, 24. sept. tg. Ker je radi gospodarske krize na Poljskem treba takoj zvišati večino davkov, je bil poljski sejm sklican k zasedanju na dan 1. oktobra in bo vlada najbrže zahtevala posebna pooblastila finančne in gospodarsko-politične narave. To pooblastilo bo najbrže brez boja dobila z ozirom na dosedjanje večino. Piščudski bo letosno zimo prebil na jugu, kakor je to storil tu-

Odmevi padca funta

Lira se ne zniža

Rim, 24. sept. Agencija Stefani poroča sledče: »Italijanska vlada in guverner Banca d'Italia sta sporočili, da vse svoje predstavnike v inozemstvu, da niti vlada niti banka ne namenavata spremeniti stabilizacijske kvote lire, ki je določena s postavo od 21. decembra 1927 in kateri se je prilagodilo v zadnjih štirih letih vse gospodarsko življenje naroda. Zato ostane menjavnost bankov zlata ali enakovrednimi devizami popolnoma nespremenjena.«

Komentari italijanskega časopisa k tej niti pravijo, da je nedotakljivost lire na kvoti 90 ogelin kamen italijanskega gospodarstva in italijanske politike. To kvoto bo fašistična vlada vzdrževala na višini z vsemi sredstvi. Znižanje te kvote absolutno ni zahtevano po nobenih dogodkih.

Buren dan v Londonu

London, 24. sept. tg. Na londonski borzi je prišlo do paničnega razvoja. Spremembe kurzov so prehitale druga drugo. Odkar je bil napovedan Hooverjev moratorij, ni bilo na londonski borzi nobenega tako vel

Britska hladnokrvnost zmaguje

Sredi krize volitve — Nove volitve pod geslom zaščitnih carin

London, 24. septembra, sh. Kar mora tuja najbolj zadeti, je gotovo hladnost, s katero Angleži gledajo na položaj, ki je nastal vsled ukinitev zlate valute. Zopet se je pokazalo, da se zna Anglež, čeprav je po svoji naravi silno konservativen, prilagodil vsakemu položaju. Angleži so izgubili primat na morju, pristali so na paritetu z Ameriko, radevoljno so sprejeli finančno pomoč svojih prvih rivalov, Američanov in Francuzov, in lord Reading, zunanj minister ni smatral prav nič za ponizevalno, izjaviti, da je angleška vlada hvaležno sprejela izjavo vlade v Parizu in vzela na znanje razpoloženje finančnih krogov v Newyorku, da so pripravljeni pomagati Veliki Britaniji iz nove krize. To mirnost v danem položaju je treba pa tudi pripisovati zavesti angleške javnosti, da je z usodo fanta vezana tudi usoda negrepelne vrste valut drugih narodov, ako ne vsega sveta, in da bi katastrofa fanta prav tako štutili drugi narodi kakor Anglia sama. Zanimivo je, da se je po izbruhu krize zanima parisko in ameriško, večja zbegnost kakor londonske. Za fumton so še navzduš valute Svedske in Norveške. Ni je države na svetu, ki bi se veselila angleške nesreče.

Edino, aki računamo s to hladnokrvnostjo angleškega naroda, si moremo misliti, da se Angleži v tako kritičnem času pripravljajo na volitve. Gotovo je ni države na svetu, ki bi imela pogum, iz takšnega položaja iskati izhoda z razpisom volitve. Volitve naj bi se vršile že proti koncu meseca oktobra. Zavzemajo se zanje posebno konservativci pod vodstvom Nevillea Baldwina, medtem ko ne kažejo liberalci zanje posebnejšo navdušenje in je City odločno nasprotnika takšne rešitve iz sedanja stiske. Konservativci, ki so vrgli MacDonaldovo laburistično vlado z namenom, da izvijejo volitve in si priborijo absolutno večino poslanske zbornice, postopajo dosledno po prvotnem načrtu. Seveda je veliko vprašanje, ako se jim bo načrt posrečil. V tem pogledu bi bilo pač riskantno, napovedovali zmago konservativcev prav tako kakor zmago laburistov. Delavske mase bodo prav gotovne ale povenjiv zveste laburistični stranki, posebno radi tega, ker je samo znižanje podpor brezposelnim zadelo ogromno maso 3 milijonov angleških delavcev. Del konservativcev se zavzemata za to, da bi volitve vedil MacDonald kot članek narodne koalicije in bi tako prešel h konservativizmu. MacDonald se gleda te ponudbe še ni odločil. Njegova

izbira ne bo lahka, ker mu v zadnjem času laburistična stranka ne dela nikakih ovir za povratak k svojim delavcem. V primeru, da bi MacDonald načeloval volivni vladu narodne koalicije, bi izstopila iz vlade liberalec Herbert Samuel in finančni minister Snowden, ki sta odločna nasprotnika povišanja carin. Narodna koalicija, kateri naj bi se pridružila polovica sedanjih liberalnih poslancev pod vodstvom Johna Simona — ti so se namreč v zadnjem času odločili za carinski sistem — bo šla v volivni boj pod geslom »Za carine«. Za primer, da bi MacDonald ne hotel sprejeti ponudbe konservativcev, bi se ga ti iznenabili s tem, da bi ga postavili za vicekralja Indije ali pa imenovali za poslanika v Washingtonu; Snowdenu je dano na razpolago mesto v zgornji zbornici.

London, 24. sept. tg. Odbor liberalne parlamentarne frakcije je izdal včeraj parolo proti novim volitvam. Kakor poroča »News Chronicle«, hoče Lloyd George izdati na narod primeren apel, da naj vlad ostane na mestu tako dolgo, dokler bo trajala trenutna kriza. List poroča dalje, da se vrše pogajanja za zbljanje med vladom in oponicijo. Govori tudi ponovno o tem, da bosta Henderson in Graham zopet vstopila v sedanji kabinet.

Francija se brani proti očitkom

Pariz, 24. sept. tg. Angleški poslanik v Parizu se je včeraj zglasil pri min. predsedniku Lavalu in mu oficijelno po nalogu svoje vlade izrekel zahvalo Angliji za postopanje Francije v času krize funta. Sir Josua Stamp, namestnik guvernerja Angleške narodne banke, se v »Petit Parisien« zavzemata za popolno revalorizacijo funta. London mora obdržati vodilno vlogo kot mednarodni finančni trg, sicer bo zgubil na leto 50 do 60 milijonov funkov narodnega premoženja, od katerega živi okoli 15 milijonov Angležev.

Matiné dvomi o tem, da bi mogla biti v bližnji prihodnosti mednarodna konferenca za razdelitev zlata, ali da bi Hoover in Laval v Washingtonu mogla na novo razdeliti svetovne zaloge zlata. List brani Francijo proti očitku, da je svoje zlato brez koristi izzavirala. V Rusiji, Turčiji,

južni in srednji Ameriki je Francija zgubila več kot 100 milijonov zlata. Ce bi bila pustila sedaj emigranti v Nemčiji še 10 milijard, bi ji ne bilo mogoče sedaj drugim pomagati. Loucheur je imel včeraj javen govor za združitev vseh evropskih držav, v katerem je očital Anglij, da se ne že preje pridružila mednarodnim dogovorom o gospodarstvu v premogovni in težki industriji, s čimer bi kriza ne dosegla tako strašnega obsega. Francija sama ni izven vseh nevarnosti s svojim proračunom in pasivno zunanjim trgovino. Eksportna industrija vedno bolj protestira proti škodi, katero ji prizadeva kurz funta. Lyonska industrija svile zahteva, da se ustavovi narodna kompenzacijnska blagajna za izravnavo plačel med Francijo in Anglijo.

Francija ne sprejme italijanskega predloga o premirju

Zeneva, 24. sept. tg. Na italijanski predlog za eno leto premirja v oboroževanju je danes pooldne izjavil francoski delegat Massigli, da povsem priznava dobrski namen tega predloga, da se ustvari ugodna atmosfera za razorožitveno konferenco. Proti takemu premirju pa je navedel nastopne pomisleke: proti razorozitvi na morju zato, ker bi bila mlajša brodovja nasproti starejšim na velikem dobičku; proti premirju na suhem, ker so proračuni že določeni in bi potem vlade do prihodnjega proračuna lahko dvakrat izkoristile čas za oboroževanje; in nasproti premirju v zraku, ker bi se pet majhnih aparatorov lahko nadomestilo z enim velikim, tako da ne bi od tega premirja imel ničesar niti dognalcev niti razorožitvena moralja. Končno je predlagal, naj se odkaže ves italijanski predlog razorožitveni konferenci sami, da pa se obenem naprosojajo vlade, da do začetka januarja sporočijo, kako nameravajo izvesti predlog.

Ceškoslovaški zunanj minister dr. Beneš je v načelu pristal na italijanski predlog, dvomi pa o praktičnem učinkovanju. Italijanski delegat de Marini je potem zvečer kljub temu vložil v komi-

siji italijanski predlog v formulirani obliki. Italijanski predlog določa tri pravila za sprejem enoletnega premirja: 1. Vse vlade se obvezajo, da do konca leta premirja ne bodo zvišale izdatkov za oboroževanje na suhem. 2. Vse vlade se obvezajo, da do konca leta premirja ne bodo spuščale v more nobenih vojnih ladij, pri čemer se smejo nadaljevati in končati samo že začete nove gradbe. 3. Vse vlade se obvezajo, da ne bodo gradile nobenih novih vojaških letal. Trajanje leta premirja se začne 1. novembra 1931. Najpozneje do 15. oktobra naj vlade sporočijo generalnemu tajniku Zvezde narodov, ali sprejmejo ta pravila.

II. internacionača za premirje

Pariz, 24. sept. tg. Predsednik in generalni tajnik II. internacionale Vandervelde in Friderik Adler sta z Pariza poslala Zvezzi narodov nujen brzjavni apel, naj v resnicu izvede premirje v oboroževanju. Miljarde, ki se zapravljajo za oboroževanje, naj se raje porabijo za ublažitev krize, s čimer bi se lažje in pravilneje na novo uredile reparacije in mednarodni dolgov.

Kaj se bo sklenilo v Berlinu?

Pariz, 24. septembra, AA. Briand in Laval odpotujeta v Berlin v nedeljo. V ponedeljek se udeležita francoska ministra kosila, ki jima ga priredita dr. Curtius in dr. Brüning. V ponedeljek zvečer bo slavnostna večerja na francoskem poslanstvu. V torek zjutraj je povratak v Pariz. Razgovori se bodo nanašali v prvi vrsti na gospodarska in finančna vprašanja.

Kdo je izvršil atentat?

Budimpešta, 24. sept. ž. V zadevi preiskave zaradi izvršenega atentata na železniški viadukt v Bistričnici ni nastopila nikaka novost. V bližini Varšave je bil aretiran bivši madjarski državljani, mizar Lajos Kisele, ki je pobegnil na Poljsko brez potnega lista, in sicer takoj po izvršenem atentatu.

Leoben, 24. sept. ž. Semkaj so prišli madjarski politični uradniki, da sodelujejo pri zaščitovanju Riesena, ki je sam priznal, da je bil nekaj časa v okolici Bistričnice. Najbolj ga obtožujejo, da je izvršil atentat, pege na roki, ki jih po mnenju strokovnjakov povrzoča ekrazit. Če pride ekrazit na roko, koča posumeni. Ta barva se lahko odstrani le z kemičnim procesom, pa tudi potem se ostanejo rdeči liste, ki se poznaajo na rokah Riesena.

Ne dajo miru

Dunaj, 24. sept. tg. »Arbeiter Zeitung« poroča, da se po zanesljivih vesteh iz Gornje Stajerske in Gornje Avstrije Heimwehrovi pripravljajo za nov pušč. Ogromne zaloge orožja imajo v plavžih v Donawitzu in v radniku Alpine-Montangeschäftschaft Seegraben, kjer lahko neupočeno oborožijo 3000 delavcev in napadejo Leoben.

Jorga proti decentralizaciji

Bukarešta, 24. sept. ž. Predsednik vlade Jorga je imel v nekem pokrajinskem mestu govor, v katerem je ostro napadel dr. Boilu, univ. profesorja in Maniuovega svaka, ki je izdal politično brošuro, v kateri zahteva novo ustavo in je načrti, da se v tej brošuri tudi podala. Jorga je rekel, da se bo odločeno boril proti vsakim poskusom, ki bi mogli omagati edinstvo Romunije, a eno časnikarje, ki pišejo o potrebi decentralizacije uprave, je imenoval nesramne.

Zadnja poročila

Kitajska se zahvaljuje Zvezi narodov

Zeneva, 24. sept. tg. Zvečer je dosegel odgovor kitajske vlade na korak Svetega Zveze narodov, ki je bil Svet takoj sklican k tajni seji. Kitajski zunanj minister Čaendž Wang so zahvaljuje za hitri korak, ki ga je storila Zveza narodov ter izjavlja, da upa, da bo takoj potrebno ukrenjeno, da dobi Kitajska popolno zadoščenje. Kitajska vladava prevzema polno odgovornost za varnost življenja in imetja, ko bo vpostavljena kitajska avtoritetna na ozemlju, ki ga bodo zapustile japonske čete. Kitajska ni odredila nobenega premikanja čet, razen onega, ki je bil potreben, da se čete niso upirale japonskim napadom.

Zeneva, 24. sept. tg. Seja Svetega Zveze narodov, ki so jo začela ob 19.15, je bila končana ob 20.30. Svet Zveze narodov je vzel na znanje odgovor Amerike in poslal washingtonski vladu novo brzjavko, s katero se zahvaljuje Washingtonu za podporo in mu sporoča japonske vesti, s katerimi se demantirajo vse pretirane vesti o zasedbi Cing-taua itd. Japonci so v Mukdenu samo provizorično poveljali mestno upravo, ker so kitajske oblasti zberele. Tudi vse odredbe v varstvo japonskih državljanov in inozemcev se bodo zmanjšale na normalni nivo, kolikor tega ne bodo ovirali Kitaje.

Zeneva, 24. sept. tg. Akcija odbora petorice Svetega Zveze narodov, v katerem so zastopniki štirih evropskih velesil in predsednik Svetega Lerrouxa in ki razpravlja o poravnani mandžurskega konflikta, je povzročila med drugimi člani tako veliko nevoljo, da je dala n. pr. jugoslovanskemu zunanjemu ministru Marinkoviču povod, da prezgodaj odide iz Zeneve, ker si zopet velesile same lastijo rešitev vprašanja, ki bi se imelo predložiti celotnemu Svetu Zveze narodov. Komisija, ki bi imela proučiti vzroke konflikta, bi imela obstojati iz sedmih članov, od katerih bi po dva imenovali Kitajska in Japonsko in katera ne bi smela biti niti Kitajska niti Japonca. Razen tega bi imeli bili v tej komisiji trije neutralni člani Svetega Zveze narodov. Do sedaj ni dala japonska vlad nobenega odgovora na ta predlog. Pri delegatih Zveze narodov narašča nevolja radi popustljivosti Svetega Zveze narodov ter obstoja namen, če se konflikt do konca zasedanja Zveze narodov ne pravna, da se da v debatu resolucija, ki bi japonsko vladu izolirala v svetovnem mnenuju.

Delavski poslanci se vračajo k MacDonaldu?

London, 24. sept. AA. V parlamentarnih krogih se je nočoj razširila vest, da se bo več delavskih poslancev vstavili nekaj višjih ministrov pridružili vladu in podpirajo carinsko reformo. Voditelj opozicije Henderson je vprašal Baldwinu, kdaj se konča izredno zasedanje parlamenta.

V lordski zbornicah je Lord Reading izjavil, da bo vladu prihodnji teden izpopolnila svoj dejavnostni program. Politični krogi menijo, da bodo v kratkem razpisane parlamentarne volitve. Vlada se bo pri tem najbrž oziral na močno opozicijo delavske stranke ter nekoliko izpremenila svojo davčno politiko.

Laval in Briand obiščeta tudi Hindenburga

Berlin, 24. sept. tg. Program obiska v Berlinu se je razširil. Hindenburg bo v ponedeljek dopoldne osebno sprejel v audienci Lavala in Brianda. Ministra sta izrecno prosila za audienco.

Berlin, 24. sept. tg. Prošnja francoskih ministrov Lavala in Brianda za sprejem pri predsedniku republike Hindenburgu in Hindenburgov odgovor sam pomeni več kakor samo akt vladnosti ter je za nemško-francoske obnove zelo važen politični akt. Hindenburg je bil namreč svoječasno kot nemški feldmaršal na seznamu onih nemških vojnih zločincev, ki bi imeli biti po versailleski mirovni pogodbi obsojeni. Sprejem pri Hindenburgu je torej smatrati tako, da je francoska vlada sama preko te zahteve iz l. 1919 prešla na dnevni red.

Berlin, 24. sept. tg. Spričo važnosti nalog, ki čakajo na rešitev prihodnje dni, in posebno pravice za obisk francoskih ministrov v Berlinu so dale dr. Curtius povod, da svoje osebno vprašanje zaenkrat odgovori, tako da bo govor o njegovem odstopu še po obisku francoskih državnikov.

Zupan izropal žrtve letalske katastrofe

Bukarešta, 24. sept. tg. Preiskava letalske katastrofe pri Belačici, ko je zgorelo 5 potnikov in pilot je dogonal dejstva, radi katerih sta bila aretirana župan in orožniški postajevodja v Belačici. Po nesreči so našli trupla vseh šest ponesrečencev sečganja in se je prvočno mislilo, da so zgoreli, ker je eksploziral bencinski tank. Nejasno pa je bilo, kako se je mogel bencinski tank vneti, ker je letalo padlo na melka tla. Sedaj pa se je dognalo, da so bila trupla izropana in še potem polita z bencinom in začigana. Na stanovanju obič arstiranec so našli večino izropanih predmetov.

Ga'da obso'en

Praga, 24. sept. tg. Vrhovno sodišče je počelo razsodbo, s katero je bil Gađaj obsojen na 2 meseca ječe, ker je dognano, da je bil povzročitelj fašističnega napada na ministerialnega svetnika vojnega ministra Vorela. Vrhovno sodišče je odločilo, da je Gađaj ravnal nečastno in da zgubi svojo pokojino ter poslanski mandat.

Letalske vesti

London, 24. sept. AA. Letalski poveljnički Kingsford Smith je startal v Wyndhamu v Zapadni Avstraliji za polet v Anglijo. Ob 17.30 lokalnega časa je prispel v Cheribon v nizozemski Indiji.

Nairobi, 24. sept. AA. Blizu Njore se je počesrečilo Campbellovo letalo. Nesrečo so povzročile kobilice. Letalec je bil pirsiljen pristati na nekem polju. Bil je le lahko ranjen. Letalec se je zlomil propeler.

Zima je že tu

Dunaj, 24. sept. ž. Skoraj po vsej Štajerski je padal včeraj ves dan in sneg, ki pada še danes.

Budimpešta, 24. sept. ž. V Madjarsku je že prišla zima. Po gorah, ki so višje od 800 m, je padla temperatura pod ničlo. Gornja Tatra je pokrita s snegom. Temperatura v sami Budimpešti, ki leži popolnoma na ravni, se giblje okoli 5 stopinj Celzija nad ničlo.

Mednarodni šahovski turnir na Bledu (XXIV. kolo)

Bled, 24. septembra 1931.

Niemčevič v partiji Vidmar je pokazal višje želje kot vseči remis, ki ga je s svojo varianto indijske igre tudi lahko dosegel. Vidmar se temu stremljenju svojega nasprotnika ni mogel upirati in je moral, ker je nastala jasna remis-posicija, ostati tudi sam pripravljen na remis, ki je nastal s tem, da sta oba nasprotnika ponavljala svoje pole.

Kmalu nato sta sledila še dva remis in sicer v partiji Astaloš-Pire in Stoltz-Bogoljubov. Pire

Polom fašistične mobilizacije

Sušak, septembra.

Z Reke poročajo:

Fašistična mobilizacija v beneških provincah s koncentracijo ob Tilimentu se je dolgo napovedovala, slednjič pa izjalovila. Miličniki niso kazali nič več za spas. Brezbrinjno so čakali drugega ali tretjega povabilna v društveni sedež, kjer so jim dajali navodila. Vsak naj bi vzel za tri dni živeža s seboj in plato. Na nedoločen dan in ob negotovi urri bi v Trstu zatulile sirene alarmi. Vsak miličnik bi moral v trenutku zapustiti svoje delo in se odpraviti na pohod. Tak je bil načrt. Pa najbrže so se domislili, da bi tak alarm utegnil čez namerljivo mero razburiti Tržače, ki bi utegnili verjeti, da gre za res. Poskusna mobilizacija je torej za letos pokopana, češ da ne bi miličarji preveč pomagali Furlanom pri trgovitvi. Zato da bodo raje

to reč naredili za spomlad. Nekdo je pripomnil, da bodo spomladni pa češnje in nevarnosti.

Crne ovratnice. Na Krasu so pastirji 6. septembra raztresene slovenske letake za obletnico ustreznitev 4 Slovencev v Bazovici. Tudi so na več kraju tisti dan visele slovenske zastave. V Trstu je bila policija pozorna, da bi ujeli kako sled žalne manifestacije. Tega ali onega so agenti ustavili in vprašali, čemu in zakaj nosi črno kravato. V gozdu nad Rojanom so par noči vso noč ležale vojaške patrole, tudi pred skladisčem sena in slame je bila istočasno stroga straža in nadzorovanje pasantov. Tudi proga ob južni železnici je bila na gosto zastražena tja proti Nabrežini.

Vojnih ladij se ni zadostilo. V tržaški ladnjedelnični se zdaj dovršujejo dela na križarki »Fiume«, ki pojde v kratkem na poskusno vožnjo in potem v službo. Drugo bojno ladjo »Cadorna« bodo pa spuščali v morje.

Največja zgradba na Balkanu

Novo poslopje tehnične fakultete v Belgradu dograjeno.

Belgrad, 21. septembra.

15. t. m. je bila dograjena nova tehnična fakulteta v Belgradu. Poslopje je eno najmodernejsih zgradb v prestolnici, po svoji obširnosti pa je palaca ena največja ne samo v naši državi, marveč na vsem balkanskem polotoku.

Potreba po takem posloplju v Belgradu se je občutila, kaj živo. Belgrad ima sicer dvoje univerzitetnih posloplij — staro in novo univerzo. Toda vedno naravnjanje akademskega dijaštvu in nekatere nove fakultete, katerih prej belgrajska univerza ni že imela, so prisilile merodajce, kaj torje v to, da so začeli misliti na izdavo palace, ki bo služila izključno potrebam tehnične fakultete belgrajske univerze.

Najbrte za novo zgradbo tehnične fakultete so napravili priznani srbski arhitekti, vseuniverzitetni profesorji Začin, Nestorović in Tanasević. Način zgradbe odgovarja vsemu higijenskim in tehničnim predpisom. Za pisarne ter učilnice je določenih v palaci 200 sob, med tem ko ima poslopje še nad 400 drugih oddelkov.

Fasada nove zgradbe je nadvse monumentalna. V obširnem vestibulu stojite dve velikanski stungi, ki dajeta vestibulu antični izgled. Vestibil sam je zgrajen v jonskem slogu. Na levo in desno od veže se nudi očem krasen pogled na dve obširni dvorani, kjer bo nastanjen tehnični muzej. Iz vestibila peljejo monumentalne stopnice izdelane prav tako v jonskem slogu v prvo nadstropje, kjer se nahaja velikanska slavnostna dvorana. Je

klaščeno monumentalna, polna krasnih lestencov. Oko počiva na zelo lepih pilistrih iz finega marmora. Parket je starinske oblike, v kockah. Poleg te glavne dvorane se nahajajo tri manjše, ki bodo služile kot posvetovalnice profesorjem.

Zgradba ima tudi svojo lastno avtomatsko centralo. Po hodnikih so postavljeni precinki časomeri, ki se avtomatsko regulirajo. Z najmodernejsimi napravami so opremljeni številni kabineti. V suterenu so določeni prostori za delavnice. Vrši se že instalacija in montaža vseh potrebnih strojev in aparativ. Po teh delavnicah bodo praktičirali mladi inžinierski priravniki in se tako v času počitnic dobro podkvalovali za izpite preko leta.

V prvem in drugem nadstropju se nahajajo risalnice. V 24 takih risalnicah, ki so prostrane in svetle, se bodo vežbali bodoči geometri in inženirji. Pri notranji opremi mogočne zgradbe je zaplosena tudi ing. ga. Katarina Sajnović-Marković. Oprema je moderna in iz masivnega lesa. Vsa dela bodo dokončana še pred oktobrom, tako da bodo dijaki že z novim letom pričeli v novi zgradbi svoje tehnične fakultete.

Jasno je, da tudi stroški za tako ogromno poslopje niso majhni. Poslopje samo je namreč stalno okrog 35 milijonov dinarjev, notranja oprema pa nad 8 milijonov, skupaj torej 43 milijonov. Temi seveda niso všetki niti oni številni in najmodernejsi stroji in aparati, katere je belgrajska univerza že pred leti nakupila, a so dosedaj stali v prostorih obeh univerzitetnih posloplij še neuporabljeni.

Položaj kmetijskih delavcev v Vojvodini

Osnadne tajništvo delavskih zbornic v Belgradu je izdalо zanimivo statistično študijo o položaju kmetijskih delavcev v Vojvodini. Knjižica je prav interesantna in daje dragocene vpogledе v gospodarsko in socialno strukturo Vojvodine.

Na severu naše države v Vojvodini je obstojal fevdalni veleposestniški sistem, ki pa je zadobival vedno bolj kapitalistično obliko. Veleposestniki so dajali svojo zemljo v zakup kapitalistom, ki so jih potem z najetimi delavci obdelovali, delavci, ki niso imeli zemlje in samostojnega gospodarstva. To je klasičen kmetijski proletarijat, ki nima nobene posesti. Pri razdelitvi posestev v Vojvodini so dobiti največji delež doseljenici iz drugih pokrajin države.

V donavski oblasti je sedaj nad 150.000 takih delavcev. Statistika je izvršena za 288 občin (od skupno 396). V teh občinah je bilo naštetih 79.864 delavcev, od teh 58.663 brezposelnih. V navezenih občinah so nadalje dali na protokol ali pa drugače podatke o 9561 kmetijskih delavcev, ki so vzdrževali 32.700 rodbinskih članov.

Iz statistike je razvidno, da so delavci (okrog

10.000) delaj skupaj 736.000 dni ali v vsem letu je vsak izmed njih bil zaposlen 76 dni, kar pomeni, da je bil zaposlen komaj dva meseca, dočim je bil nad 9 mesecev izven kmetijskih del. Zasluzek delavca v denarju deloma v naravi je znašal 16.5 milijonov dinarjev ali za vsak delovni dan 22.7 Din; ako pa razdelimo ta znesek na 300 delovnih dni v letu, dobimo dnevni zasluzek 5.71 Din. Toda od tega zasluzka morajo živeti tudi člani družine po številu 32.000. Če razdelimo zasluzeno vsoto na 365 dni, pride na dan 1.06 Din. To so grozne razmere. Seveda je poleg vsega treba še odšteti davke. Zato je upravičena zahteva, da delavci dobe v žitu brez ozira na njegovo tržno ali denarno vrednost ono količino, ki jim bo zadostovala za prehrano do drugega leta.

Vsako leto se vrši v Vojvodini huda borba za delo. Pri tem delajo vojvodinskim delavcem hudo konkurenco kmetijski stroji, na drugi strani pa delavci, ki prihajajo iz tako zvanih pasivnih krajev države, deloma tudi iz Prekmurja, odkoder je prej vsako leto šlo do delavcev v Vojvodino, dočim jih gre sedaj vedno manj.

vala dobra pitna voda, ki so jo romarji rabilni tudi kakor lursko vodo. Med svetovno vojno se je ta studentec opustil in je bil dozdaj zanemarjen. G. Verovšek, veletrgovec z Železno v Ljubljani, je podaril zdaj nove železne cevi, da se bo ta studentec zopet vzpostavil in služil svojemu prvotnemu namenu. — V načrtu je še martsikova novega in modernega — zlasti moderne ceste — na Bledu, kar se bo tudi kmalu izvršilo, v kolikor bo dopuščala gospodarska kriza.

Nesreča na lovnu

Ljubljana, 24. septembra.

Danes je bolnišnica sprejela več ponesrečenje, med katerimi je najresnejše poškodovana 11 letna Ana Sršen, hči kočarja iz vasi Dvorje pri Cerkljah. Blizu te vasi sta bila dva mlada moža na lovju na fazane. Med lovom pa sta zašla v preveliko bližino pastirjev, ki so pasli živilino. Teden je eden lovcev, 22 letni J. L. sprožil s puško za fazani, zadel pa si na fazanov, temveč kravo, ki je pa pasla pastirica Anica Seršenova. Še sreča, da je bila krava pred pastirico. Pastirica je dobila več siber v glavo, tako je dobila hude poškodbe in je njen stanje zelo kritično. Krava pa je bila tudi hudo obstrešljena. Dobila je najmanj 15 siber v telo, ki so jih izvleklj iz kože.

Danes dopoldne se je pri delu pri regulaciji Ljubljance ponesrečil 17 letni delavec Joso Neški, stanovanec na Opekarški cesti 81 in doma iz vasi Obrovca pri Benkovcu v Dalmaciji. Poškodoval si je desno nogo.

Na Dobrovi je padel z zidarskega odra 62 letni zidar Anton Rihar in si poškodoval levo nogo.

V vasi Gradišče Laze v občini Litija se je ponesrečil 4 letni Francek Dušek, sinček mizarškega pomočnika. Dojna je ponesrečil vtaknil levo roko v žlezostrugalo, ki mu jo je zmečkal.

Na Napoleonovem trgu v Ljubljani je danes avto povezil 19 letno Anico Škrbec iz Gradišče 9. Dekle je dobil notranje poškodbe.

Danes popoldne se je pred policijsko upravo ustavil s sonom naložen voz, na katerem je ležal nezavesten mlad človek. Bil je to 22 letni Martin Cerar iz Dritje pri Moravčah. Policijski zdravnik je ugotovil, da ima mladi mož jetiko v skrajnem stadiju. Se vedno nezavestnega moža je prepeljal reševalni avto v bolnišnico.

Fotoamaterij!
Vse fotopotrebčine dobite v
Jugoslovanski knigarni
v Ljubljani Zahtevajte cenik!

Kmetje si pomagajo sami!

Ljubljana, 24. septembra.

Stiska, v katero je začel naš kmet, je precej vplivala tudi na ljubljanski trg. Saj še lani na priskoraj ni bilo na trgu mogoče dobiti dolenskega grozja, razen tako zvanega »belokranjskega«. Letos ga je pa vse polno in sicer prav po nizki ceni. Kmet stremi pač za tem, da vsaj del svojih pridelkov spravi v denar, da katerega mu gre zlasti danes prav trda. Včeraj smo poročali, kako si je pomagal neki kmet, ki so mu ponujali premalo za zelje v glavah in je potem zelje sam naribal ter ga pripeljal na ljubljanski trg. Ta kmet je že načel mnogo posnemovalcev in danes je bilo na trgu že vse polno kmetov z velikimi kadmi zelja.

Trovski zeljarji so se seveda naenkrat znašli v neprijetnem položaju. Dosedanjih cen svojemu zelju gotovo ne bodo mogli vdžrati, saj niti privravljeni niso bili na tako hudo konkurenco. Odprt jim ostane izvoz na jug.

Naj članček o zelju pa je imel še neko drugo posledico. Kmetje so se naenkrat pričeli braniti prodajati zeljnate glave po 50 par za kilo, ko so brali, da nekdo njihovih tovarisih ni hotel prodati zelja po teji ceni in da ga je na drug način spravil v denar. Cena zeljnatum glavam je sedaj že poskušila na 75 do 85 par za kg. Ako kmet prodaja na ljubljanskem trgu vsaj 50 kg kielega zelja, ima 125 Din v žepu, to pa je za kmeta dandanes že lep denar. V tem primeru zopet vidimo, kaj pomeni, a so zavzame za revnega človeka in za stiskani stanjavost. Kmetom v ljubljanski okolici bi bilo v prvi vrsti svetovati, da spet ožive svoje zeljarske zadruge, kakršne so že včasih imeli, pa na nje zazabili. Kmetje, pomagajte si v prvi vrsti sami!

Razmere v reški škofiji

Reka, septembra.

Razmere na cerkvenem polju nam žarko osvetljuje sledeča zadeva: Na Reki je bilo z ustanovitvijo škofije po vojni osnovano v smislu cerkvenega prava in običaju tudi Malo semenišče, t. j. šolski internat za dečke, ki se nameravajo posvetiti duhovskemu poklicu. Ker pa na Reki ni bilo še mogoče organizirati celotnega srednjesolskega studija, so dijake poslati za višje razrede drugam. Clovek bi mislil, da morda v Koper ali v Gorico, kjer obstaja taki zavod. Pa ne. Poslati so jih v Benetke. Tako so jih izolirali od ostalih skupin slovenskega naračaja na minimum — in se potem vrvajo ljudem duhovnik, tuji po jeziku in sreči.

Začetek zime

Na polju slana — ljudje v suknjah

Ljubljana, 24. septembra.

Huda zima se obljublja za letos in zgodaj se obeta pričeti. Po pisarnah so danes po večini že pričeli kurtiti, to se pravi, razen po tistih pisarnah, kjer imajo strogo uradno predpisano, kdaj se sme zima pričeti in kdaj se mora po predpisih nehati. Hladno je nastalo že pred dnevi, vendar o mrazu še nihče ni resno govoril. Danes pa je bil mraz tudi že črez dan in ne samo zjutraj ter zvečer, kadar druge dni. Ljudje so že skoraj vsi v zimskih suknjah in ne samo v plaščih. Precej je seveda tudi takih, ki so brez sukenj. Ti so s spremembijo vremena najbolj nezadovoljni. In koliko jih je takih reverežev, ki sedaj v strahu pričakujejo zime. Zdaj je stiska najhujša, pa se napoveduje huda in dolga zima ...

Trgovci s kurivom si zadovoljno manjajo roke. Propaganda za nakup kuriva se je v zadnjih dneh podvojila. Kdor le more, bili z nakupom kuriva. Vozovi naloženi z drvimi in premogom so sedaj znaten pojav na vseh ulicah. Pravljivo bi bilo, da bi Trboveljska premogokopna družba sedaj, ko se obetajo boljše kupčije, nekoliko znižala cene premoga. Saj so stroški njenega obrata padli na minimum, zaloge pa imajo ogromne. Saj v tem razmerju najnižja cena premoga, kakor so padle cene drugim potrebščinam, zlasti poljedelskim proizvodom, ali pa vsaj v tistem razmerju, kakor je z redukcijo

plačila pocenila svoj obrat. Ljubljansko policijo pa prosimo, naj že sedaj prične paziti na trgovino s premogom in kurivom na drobno. Trgovina s premogom v vrečah namreč ni vedno in povsod kulantina in se dogaja večkrat nereditnosti. Pri tem pa so prizadeti najrevnejši, ki na ta način premog kupujejo. Mestna občina Ljubljana bi napravila tudi lepo socialno gesto, ake bi sledila zagrebavščini občini ter prevzela sama nakup in prodajo kuriva za revne sloje. Na ta način bi bili onemogočeni previsoki dobički posredovalcev.

Cez noč je padla na ljubljansko polje ostra slana. Snoči je bilo vlažno vreme in od Barja sem je v mesto že silila megla. Okoli polnoči pa je pritisnil mrzel severovzhodnik, ki je naglo potisnil meglo v krimsko hrizo. Vlaga v zraku pa se je pričela razkravljati v sreč. Ko so se ljudje dali prebuditi, so našli slano, ki se ni dosti razlikovalo od snežne edeje. Še sreča, da zjutraj ni takoj posojalo solnce. To bi bilo unišilo in opariло vso zelenjava, ki je mnogo na prostem. Pač pa je slana mnogo škodila ajdi, na katero je naš kmet sedaj stavil mnogo upanja. Nekoliko se je nebo zjasnilo še v prvih popoldanskih urah in mraz, ki je trajal skoraj do poldne, nekoliko popustil. Letos, septembra meseca, ko bi moral biti najlepše vreme, pa se je torej že pričela oglašati zima in spominja ta mesec bolj na pozne dni novembra, kakor na september.

Plazovi v kamnolomu

Novo mesto, 23. septembra.

Pred nekaj dnevi je v kamnolomu g. Gotliba iz Št. Petra zasulo delavca Antona Rataja. Kopal je pesek in pri tem opazil, da se pomika s precejšnjo brzino proti njemu plaz zemlje in kamena. Hotel je zbrat, pa je bilo že prepozno; plaz ga je ujem in zasul. Njegova dva tovariša, ki sta delala bolj v stran in ju plaz ni dosegel, sta Rataja hitro odkopal. Ker se ni mogel na nogi niti opreti, sta ga naložili na voz in ga zapeljala v kandijsko bolnišnico, kjer so dognali, da ima zlomljeno desno nogo in stegnu.

V sredo okrog 11 dopoldne pa se je v istem kamnolomu ponovno utrgala zemlja in je plaz zasul to pot kar dva delavca, in sicer enega prav do vrata, pa se mu vendar ni nič resnega zgodilo, dočim je drugemu delavcu, Francu Rifeju, ki ga je plaz tudi ujel, kamenje, ki se je zvalilo nanj, nalamilo levo nogo v kolenu.

Dnevna kronika

Pravi morilec v Gačniku prijet

Štefan Falež priznal umor - „Le glejte me!“ - Kako je izvršil zločin

Maribor, 24. septembra.

Dne 28. avgusta sta po esniku Kuhta in Trčak iz Gačnika našla, kakor smo že poročali, ob 4 zjutrat, ko sta šla kosit na pašnik, v sadovnjaku, kakšnih 60 korakov daleč od hiše št. 57 v Gačniku pri Jarenini 70letno posestnico Julijano Heričevo na tleh ležeto v strahu poškodovan ter mrtvo. Odlej pa do danes je bil zločin nepojašnjen. Zgodilo se je celo, da sta po nedolžnem bila zločina obdolžena zakoča Bahman, tudi po zaslugu mariborskoga daktiloskopu Grobine se je moglo prav zatrdo ugotoviti in dognati, da odtisi prstov, ki jih je našel daktiloskop na omari pokojne Heričeve, nikar niso mogli biti skladni z Bahmanovimi, pač da so bili ti odtisi začudo identični z nekim znanim zločincem v viromlcem, ki se klati in izdaja za Štefana Faleža.

Oni neznani hlapec, ki so ga včeraj, kakor smo že poročali, arretirali orožniki in ki do zadnjega ni hotel izpovedati svoega prvega imena, je priznal, da je on Štefan Falež, in je moral tudi sprito neovrgljivih dokazov priznati, da je morilec pokojne Heričeve, katere umor je postal do danes nepojašnjen.

O tem, kako so Faleža arretirali, smo že včeraj poročali. Orožniki so ga prepeljali v Št. Ilij, kjer so ga danes konfrontirali z vsemi tistimi pričami iz Avstrije, ki so bili videli Faleža, ko je prodajal tam neko suknjo nekemu posestniku, glede katera se je pozneje izkazalo, da je bila ukrašena iz stanovanja Heričevev in da je bila lastnjenega hlapca Petra Spelca. Tudi so Faleža pokazali tisti ženski, kateri smo že svoj čas poročali, da se je pri njej zatekel ter poprošil, naj mu da prostor, da se obrije. Sel se je skrit, toda ko je slučajno prisel mimo hišo avstrijski orožnik, ki je ubral iz hiše ter pobegnil v neznano smer. Ravno tako so Faleža spoznali tudi avstrijski orožniki, ki so bili poklicani v Št. Ilij, da ugotovijo, koliko je arretiranec identičen s tistim, ki se mu je posrečilo napol obriitemu pobegniti izpred njihovih oči.

Kam je Falež pozneje pobegnil, je na podlagi njegovih sedanjih priznanj jasno. Sel je v smeri proti Lučam in proti Wiesu. Nato se je potikal okoli po raznih avstrijskih obmejnih krajih ter se končno znašel v zahodni Štajerski. Tam je prekočil madjarsko mejo, se sklopil ob jugoslovansko-madžarski meji ter se končno znašel 19. t. m. na našem ozemlju v bližini Dolnje Lendave. Potem je sel proti Slovenskim goricam, ter se je pred nedavnim pojavit v bližini Pragerskega, kjer je izvršil vлом v tamkajšnjo gradiščino, na podlagi katerega je bila tudi njegova usoda zapuščena. Odotd so sledovi sledili proti Zavrču. In tako se je izkazalo, da je Falež morilec Heričeve.

Kako je izvršil Falež umor?

Po zasiščevanju na orožniški postaji v Št. Ilij, v katerem je Falež priznal, da je umoril Julijano Heričeve, so peljali Faleža v Gačnik na место umora. Tukaj je potem sam pripovedoval, kako je izvršil umor 27. avgusta. Tega dne popoldne se je dvignil v smeri proti Gačniku skozi Maribor, kamor je prispel zvezcer. Sel je naprej proti Pesnici. Do Gačnika je prispel nekako okrog polnoči. Obetał je pred hišo pokojne Heričeve ter se nekaj časa vrtil okrog iste v koval načrte, kako bi mogel najlaže vdreti v hišo. Saj je bil Štefan Falež svojcas hlapce proti Julijani Heriči in je že tedaj prisel v resni nasprotje z Viktorjem Bahmanom, oskrbnikom Julijane Heričeve. Vedel je prav dobro, da bo najlaže udrl pri zadnjih vratih, ki so bila zapahnjena samo s čisto navadnim zapahom. S seboj je imel železen drog, s katerim je vrata udrl. Toda, ko je stopil v vežo in prizgal, je stala pred njim pokojna Julijana Heričeva, v njenih rokah pa je videl, kakor zatrjuje, veliko sekiro z dolgim ročajem, ki jo je držala proti ročaju. To je baš sekira, s katero je potem zasekal ter odnesel kos slaniny. Falež je tedaj zamašnil z železničnem drogom proti stariki, ki se je zrusila na tla in zbrala še poslednje sile, da se dvigne, toda sledil je drugi udarec in Julijana Heričeva je obledala mrtva na tleh. Falež jo je zagrabil in odnesel kakih 60 korakov v sadovnjak, nakar se je vrnil v hišo, pretaknil vse kote, toda našel, kakor pravi, je samo 180 Din.

Štefan Falež — star grešnik.

Štefan Falež je Mohorkove vrste in je bil l. 1925 že obsojen na 8 let robije radu umora, izvršenega nad sestro pokojne Julijane Herič. Po amnestiji l. 1929 je zopet sel na delo ter se klatil zlasti v okolici Pragerskega, kjer ima na vsemi več vlonov. Priznal je, da je izvršil roparski napad pri Slovenski Bistrici na neko ženo in njenega hčerkko. Razen tega domenjajo, da je Falež rokovnjač na Pohorju okoli Pragerskega, Slov. Bistrica, Poljanč in dr. ter izvršil razne napade in vloge, med njimi napad na dve gospodični na Pohorju.

je dočela iztrgana iz celote in je njegova soba samo atribut Goge, brez vsake groze. Tesno je bilo igračem v Hančni sobi, ge. Šaričevi (Hana), ge. M. Veri (Gospa Tereza) in Levarju (komi Prelj). Radi bi bili v dejanju, pa so bili potisnjeni v analizo ali golo situacijo. Posebna zadrega se je dutila pri ge. Šaričevi, ki je sicer z veliko voljo in razumevanjem dajala izraza pasivnim poizkusom, a se ni mogla uživeti vanje. Enostavnejša in izrazitejša je bila v. M. Vera. Komija Prelja sem si drugače mislil; g. Levar ga je našel po svoje, a prepričan sem, da ni trden v njem. Z izredno podobnostjo in močnino izrazom in ambicijo je igral g. Gregorin grhavega Teobalda. Cutim, da je s svojim enoletnim studijem v tujini prinesel s seboj mnogo kapitala. S taho dobroto in lastno nevsičivo pristnosti je igral g. Zelezničar pisarja Klirkota ter nam da nekaj priserenih trenutkov v igri. Z grotesknim komikom sta prav posrečeno zaigrala veselo igro pod oknom g. Daneš in Cesar kot muzikanta. G. Kralj je z suho intelektualno komiko izdelal pisanega elikarja. Tudi igrači manjših vlog so dovršeno izdelali svoje podobe, tako g. Sancin, ga. Medvedova, guč. Slavčeva, gdč. Gabrijelčičeva, ga. Juvanova. G. Potokar je bil preveč izrazit mesar. Dobri dve urli samega teatra, ki je v tem »Dodek« našel skrajno stran vsebinske, prostorninske in igraško izrazne nevadnosti. Določno ima tudi precej svojih lepot in prav toliko nelepega, a zadnjega zmisla mu ne vidim, ker je očiščen. Cetim celo, da je pisatelj namernaval več same komedije, kakor mu je gledališče moglo prisediti. Občinstvo je sprejelo delo precej toplo in jo navzočemu avtorju iskazalo mnogo priznanja.

F. K.

Kakine vrste človek je Falež

št. Ilij, 24. septembra.

Od našega dopisnika iz Št. Ilij smo dobili najbolj točno informacijo o zločincu Faležu.

Danes je bilo na železniški postaji v Št. Ilij veliko ljudi, ki so gledali Faleža, ko so ga odpeljali v Maribor. Falež je bil čisto hladnokrvni s cincinom nasmehom na ustnicah. Ljudi, ki so šli mimo njega, je nagonjavali: »Le glejte me! Iz njegovih črt se da sklepati, da je kriminalen značaj, je ves razigran, zamazan, kosmat in črn. Davi se ga prepeljali v Maribor, kjer se vrši zasiščevanje. Zasiščuje tukajšnji orožniški kapetan Gemičič. Falež so izročili v zapore tukajšnjega okrožnega sodišča.

Kajpada se razumemo

Ljubljana, 24. septembra.

G. Vladimir Kravos, ki je nepooblaščen od slovenskih železniških delavcev govoril v Belgradu za ustanovitev Batine tovarne v Jugoslaviji, se ne sme na noben način dutili prizadetega, aka drži naša ugotovitev, da bo ogromen kader slovenskega delavstva ob kruhu, če se bo izpolnila njegova želja. Železniških delavcev v Sloveniji je okoli 20.000, železniških moštvov pa je 10.000. Vsi ti bodo občutno prizadeti, ako pride do ustanovitev Batine tovarne. Skrajna prednost je, če se upa kdo trdi, da skrbimo le za slovensko industrijo. Da, radi priznamo, nam je razvoj slovenske industrije in njen obstoj pri srcu zaradi tega, ker vemo, da preživlja tisoči v tisočih slovenskih delavskih rodin. Ako je g. Kravos proti slovenski industriji, je tudi proti slovenskemu delavstvu!

Poguma pa, kako je treba nastopiti proti slučajem, kadar kaferakoli industriji izkoristi delavstvo, pa nas g. Kravos ne bo učil? Skoraj vsaka naša Številka dokazuje, da smo vedno na straži za interes slovenskega delavstva! Ne za teže dobitkarje, temveč za goli kruh delavstva se borimo. Bata je za nas tuje in za tega se bori g. Kravos, medtem, ko je večina slovenske železniške industrije v rokah domačinov. Bata bo zaposli morda kakšnih 500 delavcev z juga, ki pa bo zaposli 30.000 slovenskih železniških delavcev, ki bodo zaradi njega prišli ob kruh? To nám naj pove g. Kravos!

Zadnja dva dni smo prejeli s strani slovenskih železniških delavcev toliko izjav simpatij in hvaljenosti, da vemo za pravo nihovo razpoloženie, ki ga g. Kravos ignorira! Žal nam je le, da smo naravnili reklamo za NSZ, ki res lega ni resuščila. Pa nai se g. Kravos ne boji, to se ne bo tako zlepna več zgodilo. Slovensko delavstvo namreč že preveč počne razmere in mu jih ni treba še razlagati. Dovolj!

Koledar

Ptek, 25. septembra. Kamil in tovariši, mučenci; Kleofa.

Novi orohovi

+ Josin Kravodel. V splačni bolnišnici je včeraj umrl železniški uradnik g. Josin Kravodel. Bil je blag in tih mož. Svojo težko bolezni, ki si jo je nakopal v vojni, je prenehal potrebitivo. Smrt mu je bila resiteljica. Naj nočiva v miru. Njegovi žalujoči pospej-vdovi naše izkreni soščal! Pogreb ravnika bo v soboto ob 2 popoldne iz splošne bolnišnice.

+ V Snodnji Besnici je danes po daljšem bolehanju umrl posestnik in industrialec Jakob Udir v starosti 68 let. N. p. v. m.!

Ostale vesti

— Pomanjkanje učiteljev na srednjih šolah. Znana pričakanja pri nas je, da se ob začetku šolskega leta ne more začeti pouk na vseh srednjih šolah takoj v septembri v polnem obsegu, ker prosvetna uprava ne nastavi pravočasno potrebenje števila učiteljev. Tako n. pr. ima letos reduciran pouk ena gimnazija v Ljubljani in ena v Mariboru. Glavni vzrok temu nedostatku je v tem, ker je na omenjenih zavodih narastlo število razredov radi visokega števila prvošolcev. Ta nedostatek našega srednjega šolstva bi se pa dal prav lahko odpraviti, in sicer na ta način, da bi se vršili sprejemni izpit za prvi razred v juniju in ne v septembri kakor letos. Potem bi vsak ravnatelj že koncem junija vsakega leta lahko natančno vedel, koliko razredov bo štel zavod v naslednjem šolskem letu in koliko učiteljev bo treba. Dovoljamo si na to opozoriti pravoslovno upravo z željo, da se izvrši v teku šolskega leta ta potrebna korektura v določbah o sprejemnem izpitu.

— Notranjsko pevsko okrožje priredi v nedeljo 27. septembra 1931 ob pol 4. popoldne javni pevski koncert, ki se bo vršil v dvorani pravosvetnega društva v Cerknici. Nastopilo bo okoli 100 članov in članic treh pevskih zborov (Cerknica, Logatca in Begunji). To bo prva taka prireditev kakih 60 korakov v sadovnjak, sakar se je vrnil v hišo, pretaknil vse kote, toda našel, kakor pravi, je samo 180 Din.

— Prvi dar za stradajoče po suši. Neimenovan železničar, ki je videl bedo prebivalstva v krajih, opustošenih od suše, je prinesel v našo pisarno 100 Din za stradajoče po suši. Iskrena hvala plemenitemu darovalcu. — Oblastni odbor Dodečega križa v Ljubljani.

— Pri bledi sivorumenkasti barvi kože, utrujenosti oči, slabem počutku, zmanjšani moči za delo, žalostnem razpoloženju, težkih sanjah, bolečinah v želodcu, pritisku krvi v glavi in strahu pred boleznično se svetuje, da se skozi nekaj dni zjutraj na teče pije čaša naravne »Franz - Josef« - gradičice. V zdravniški praksi se uporablja »Franz Josef« - voda največ radi tega, ker na mil način odstranja vzroke mnogih bolezenskih pojavov. »Franz - Josef« - gradičica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

— Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani priporoča: Berghofer: Dr. A. F. Edelmann und Gottscher. Ein Weg zu innerer Harmonie und zu Gott. 292 strani, vez. 95 Din. — Bopp L. Wir sind die Zeit. Zur katholischen Zeit-, Menschen- und Lebenskunde. 198 strani, nevez. 67 Din. — Gröber Dr. C. Christus Pastor. Ein Bildnis des guten Hirten. 149 strani, vez. 54 Din, nevez. 38.50 Din. — Linhardt R. Unser Glaube. Einführung in die Geisteswelt des katholischen Dogmas für gebildete Laien. 349 strani, vez. 92 Din, nevez. 75.70 Din. — Minichthaler J. Handbuch der Volksliturgie. 214 strani, nevez. 67.50 Din. — Oberhammer Dr. K. Beispiele aus dem Leben. Für Kanzel und Schule. 410 strani, vez. 132 Din. — Oppenheim P. Dr. P. Das Königreich Christi in der Liturgie. 77 strani, nevez. 28 Din. — Parsch P. Liturgische Predigten. I. Teil: Weinachtskreis, 167 strani, 23.50 Din; II. Teil: Fastenzeit, 174 strani, 23.50 Din; III. Teil: Ostern bis Nachpfingsten, 191 strani, 23.50 Din. — Röck Dr. A. Heiliges Silen. Kurzpredigt für alle Sonn- und Festtage des Kirchenjahres. 154 strani, nevez. 51.50 Din, vez. 65 Din. — Spirago F. Prof. Neue Predigten. I. Teil: 150

strani, nevez. 50 Din; II. Teil: 232 strani, nevez. 50 Din. — Zeitgemäße Aufgaben der Pfarrseelsorge. 64 strani, nevezano 23 Din.

— Francoski tečaje zoper otvarja za odrasla s 1. oktobrom 1931 Francoski institut. Pouk bo v Ljubljani na moškem učiteljišču na Resljevi cesti in sicer: I. tečaj za začetnike ob ponedeljkih in četrtekih ob 18 do pol 20, predava g. prof. Južni. II. a tečaj ob torkih in četrtekih ob pol 19 do pol 20, predava g. prof. Novak. Il. tečaj ob petkih ob pol 19 do pol 20, predava isti. III. tečaj ob petkih ob pol 19 do pol 20, predava isti. IV. tečaj ob petkih ob pol 19 do pol 20, predava francosko slovenico v francoskem jeziku, odnosno vodi konverzacijo ga. J. Bele ob ponedeljkih in četrtekih ob pol 19 do pol 20. Obiskovalci tečajev plačujejo mesečno po Din 20 v naprej, lahko pa obiskujejo za to ukovino več tečajev. Prijava sprejema od 23. septembra dalje vsak dan od 19 do 20 g. A. Dolenc, služitelj zgoraj omenjenega učiteljišča. Prijavi se lahko tudi po pošti.

— Obleke in klobuke kemično čisti, barva plisira in lika tovarna Jos. Reich.

Marihor

□ Cenjene oglaševalce našega lista prosimo, da oddajo svoje morebitne oglase za vsakokratno nedeljsko številko po možnosti že ob petkih vsaj do pol 18, da se morejo po želji uvrstiti v oglasnen delu.

□ Odkupnina za ljudsko delo. Mariborsko mestno načelstvo razglasila: Dne 1. oktobra t. l. zapade v placišču odkupnina za ljudsko delo na ne-družavnih cestah za leti 1930-31. Občinstvo se ponovno opozarja, da poravna pravočasno s placilnimi nalogi prihodeno odmero, ker se v slučaju prekoračitve roka zaračunajo mestni občini dovoljene 10% zamudne obresi in se odkupnina izterja pristilnim potom. Ker nimajo pritožbe zoper predpis odkupnine glede plačila iste odložilne moči, se pozivajo tudi vsi tisti, ki so eventuelno pritožbe zoper predpisom posledicami pravočasno poravnajo.

□ Železnični shod bo v ponedeljek, dne 28. t. m. ob pol 19 v veliki unionski dvorani. Na shodu bo poročal tainik mednarodne transportne federacije iz Amsterdama; razen tega bo tudi poročilo o položaju železničarjev, izvršenih redukcijah in ukrepih za boljšanje položaja železničarjev.

□ Instrukcije za hrano išče redno sedemnajst. Leta 1931 vredno 100 dinarjev. Na podružnici na Aleksandrovi cesti 1 in podružnici na Koroški cesti 1.

□ Spremembe naslovov. V Ključavničarski 2 so se utaborili: Jožeta Bujan radi prevare; Ivan Seveder in Ida Orgel radi javnega nasilja.

BLAZNICA ZA MILIJONARJE

V Ameriki, deželi dolarskih milijonarjev, je norišnica, v katero se sprejemajo samo milijonarji. Leži ob jezeru Ontario v bližini mesta Buffalo in je, kakor se za milijonarje spodbodi, opremljena z udobnostjo, kakršno si le moremo misliti. V velikem parku je mnogo malih paviljonov. Zakaj vsak bolnik stanuje v lastni hišici. Če ne bi videli sem ter tja uniformiranega paznika, ne bi nikdar prišli na misel, da je ta veliki in lepi sanatorij norišnica.

Približno tri leta sem se nahaja v tem zavodu tudi znani newyorški milijonar John O'Bannion. Ta mož je napravil vse stopnje selfmademana in preizkusil vse poklice, dokler ni prišla svetovna vojna. Takrat se mu je posrečilo sestaviti kemično tekočino za podplate, ki so postali, namazani s to tekočino, izredno trpežni. S to tinkturo je zaslužil prvi milijon in s posrečenimi borznimi operacijami se je njegovo premoženje kmalu zvišalo na 16 milijonov. Napor, ki so bili s tem v zvezi, so pa njegove žive tako uničili, da so ga morali leta 1928. prepeljati v norišnico za milijonarje. Tu si je v popolnem miru in samoti ob najboljši postrežbi toliko opomogel, da je v začetku letošnjega leta prosil,

naj ga izpuste iz zavoda. Vodilni zdravnik pa je njegovo prošnjo zavrnil z utemeljitvijo, da njegovi živi še niso dovolj močni, da bi smel zapustiti zavod. Ves ogorčen je O'Bannion poklical svojega odvetnika in mu naročil, naj potom sodišča zahteva od vodstva zavoda, da ga takoj izpuste. Pred sodiščem je odvetnik navajal, da O'Banniona samo zato ne izpuste, ker plačuje norišnici vsako leto 200 tisoč dolarjev in zavod noče izgubiti tega dohodka. V dokaz, da je njegov klijent popolnoma zdrav, je odvetnik navedel, da je klub kritičnim časom tako spremno operiral na borzi, da je glasom obračuna njegove banke v zadnjih mesecih zasluzil dva milijona dolarjev. Sodišč pa je bolj verjelo izjavlju zdravnika, ki je trdil, da bi se zdravje O'Banniona na svobodi takoj zopet poslabšalo, in je odredilo, da mora še nadalje ostati v zavodu. O'Bannion pa ni izgubil poguma. Pritožil se je na višjo instanco in je predvsem zahteval, da se zaslisi dva specialista za živčne bolezni, ki nimata nobene zvezne zavodom. Tudi javnost se zanima za ta slučaj in čaka na uspeh preiskave obeh specialistov. Splešno so mnenja, da se bo moral O'Bannion še dolgo boriti za svojo svobodo.

Kitajski maršal Cangkajsek, predsednik nankinške vlade. — General Minami, vrhovni poveljnik jakonskih čet v Mandžuriji, in Vorosilov, ruski vojni minister.

Žalostna usoda ruskega častnika

Na Dunaju je pred nekaj dnevi umrl ubog in zapiščen dober znanec raznih jetnišnic, Jožef Jezes, ki je nekoč igral veliko vlogo v zgodovini Avstrije in Rusije. On je bil mož, ki je prvi opozoril na volunsko delovanje znanega polkovnika Redla, ki je kot šef avstrijske špionske službe izdal svojo državo Rusiji in se po razkriju ustrelil v sobi nekega dunajskega hoteja. Redl je dolgo časa neopaženo deloval, ker nihče ni sumil, da bi mogel kaj takega počenjati. Ko je Jožef Jezes prvič pred sodnijo izjavil, da sedi glavni vohun proti Avstriji v avstrijskem generalnem štabu, ga je mogel prav ta vohun — namreč polkovnik Redl — spraviti v težko ječo in tako odstraniti svojega sovražnika.

Jožef Jezes je bil sin bogatih in uglednih staršev, ki so v peterburških dvornih krogih igrali odlično vlogo. Sprejet je bil v carjevo kadetnico, kjer so se izobraževali bodoči gardni častniki. Nato je prišel kot častnik k nekemu odličnemu polku in hitro napredovanje mu je bilo zagotovljeno. Nekoč pa je svojemu tovaršu nekaj ukradel in zato so ga izobčili iz polka. Za Rusijo je tedaj opravil. Jezes ni bil mož, ki bi se zopet rehabilitiral, bil je hud alkoholik in popularna brez lastne energije. Sel je v Avstrijo in se tam preživil z manjšimi tativinami in vlomi, vselej česar se je kmalu seznanil z zapori in ječami. Postal je častni član Steina (Stein je jetnišnica), ker je bil tam pogosto neprostovoljen gost.

Nekoga dne, ko so ga zopet izpustili iz ječe, je naletel na visokega avstrijskega častnika, ki je bil v času, ko je bil Jezes gardni častnik v Peterburgu, prideljen avstrijskemu poslaništvu v ruskom glavnem mestu kot vojaški ataš. Avstrijski častnik, ki je Russ v Peterburgu spoznal in se z njim tudi spoprijateljil, je bil silno žalosten, ko je čul tragedijo bivšega gardnega častnika in je svojemu bivšemu prijatelju predlagal, naj deluje za avstrijsko špionsko, ker dobro pozna Rusijo.

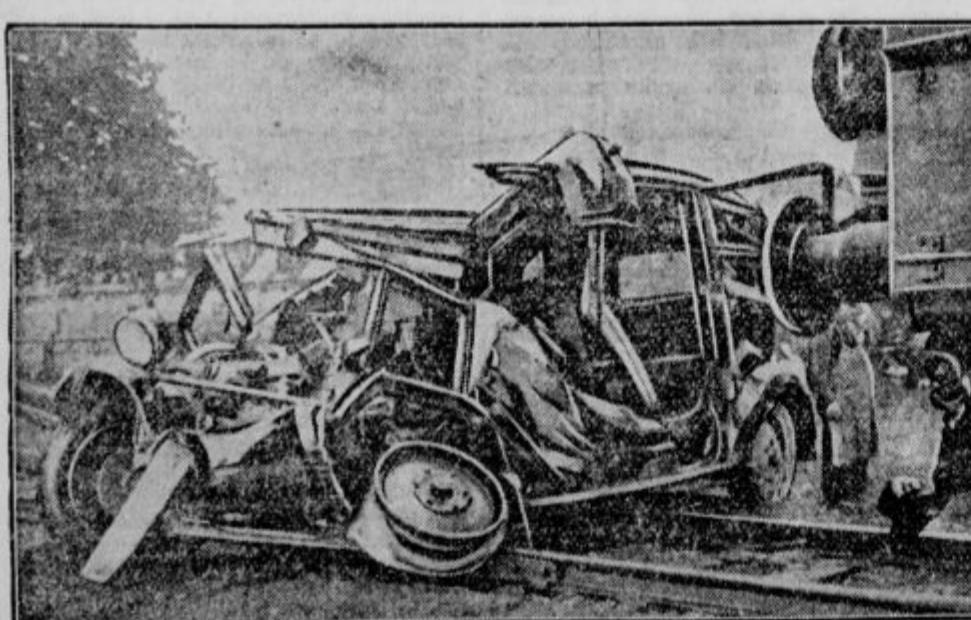
Nekoč je Jezes pri tem svojem delovanju slučajno zvedel, da opravlja v avstrijskem generalnem štabu neki visok častnik špiona-

nažne posle za Rusijo proti lastni domovini. To je sporočil svojemu bivšemu prijatelju, ki ga je pravil, naj tega sramotnega sumnikar še enkrat ne ponovi, ker bi se sicer z vso strogostjo zakona postopalo proti njemu. V vsem avstrijskem generalnem štabu so bili silno ogorčeni nad tem sumnjenjem. Pa je bil Jezes nekega dne nenadoma aretiran, ker baje ni vohunil samo proti Rusiji, ampak tudi proti Avstriji. To ni bilo nič nenavadnega, zakaj pogosto se zgodi, da vohun delujejo za obe stranki in se od obeh pusti plačati. Pri razpravi je Jezes še enkrat izjavil, da neki visok avstrijski častnik uganja špionažo. Njegovega imena še ni mogel ugotoviti.

Tu je vstal polkovnik Redl in predlagal za obtoženca daljšo zaporno kazen, katero je Jezes tudi prestal. Če bi takrat njegova sumnjenja preiskali, bi bilo mogoče špionažno delovanje Redla že prej razkrinkano. V Avstriji so sicer zanikal, da bi Jezes opozoril na tega vohuna v avstrijskem generalnem štabu. Trdili so, da je šlo samo za kombinacijo časopisnih reporterjev. V tajnosti Redlove afere, ki se je končala s samoumorom polkovnika brez sodniške razjasnitve, pač nikdar ne bo posvetila luč. Je pa žalostna ironija usode, da je mogel vohun v visoki službi moža, ki ga je osumil, ne da bi imenoval njegovega imena, poslati v ječo.

Plinski napad na policista

Iz Berlina poročajo: Lastnica nekega fizerskega salona v Neuköllnu je proti svojemu podnajemniku, kateremu je po ostrem prepričju odpovedala, ki pa ni hotel izprazniti stanovanja, poklicala na pomoč policije. Ko se je policist mudil s podnajemnikom v njegovi sobi, da bi vse potrebno ugotovil, mu je nenadoma postal slabo. Lotevala se ga je vedno bolj in bolj omedlevica. Imel je še toliko moči, da je poklical lastnico stanovanja. Ta je odkrila, da je podnajemnik odpril plin. Zaradi njegovega »plinskega« napada so ga zaprli.

Na železniških prehodih prezi smrt! Na nekem nezastraženem železniškem prehodu v bližini Magdeburga je osebni vlak zgrabil in razbil avtomobil, v katerem je bilo pet žensk in dva otroka. Dve ženski in oba otroka so bili ubiti, ostale tri ženske pa težko ranjene.

Kako so bili rešeni oceanski letalci

Rešeni letalci pred odletom iz Lizbone. Od leve na desno: Pilot Rody in Johannsen, Portugalec Veiga.

Norveški parnik »Belmoira« je, kakih 28 milij oddaljen od obrežja, pri 25. stop. 26 min. severne širine in 54. stop. 31 min. zapadne dolžine videl na valovih razbito letalo. Parnik je takoj plul proti letalu, na katerem so trije ljudje neprestano dajali znamenja. Parnik je vzel vse tri na krov in izkazalo se je, da so to pogrešani prekoceanski letalci, in sicer Nemca Rody in Johannsen ter portugalski monter Veiga. Letalci so se 13. septembra dvignili na Portugalskem, da bi leteli in New York in so jih od 16. septembra pogrešali.

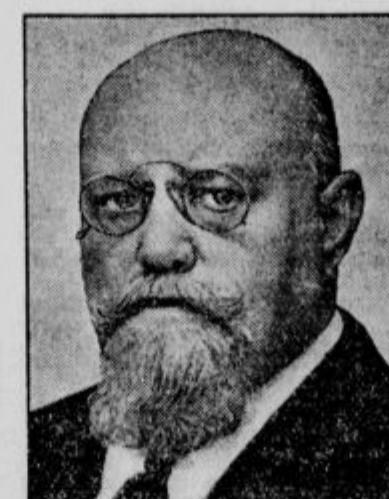
Letalci so so bili čisto izmučeni; medtem ko sta bila Rody in Johannsen nepoškodovana, ima Portugalec rano na nogi, katero je dobil, ko je letalo padlo v morje. Najbrž so se letalci eno uro pozneje, ko so se srečali z ameriškim parnikom »Pennlandom«, ki jih

je od oceanskih parnikov edini zapazil, zradi poškodbe motorja morali spustiti na morje in so bili skoraj sedem dni prepunuščeni morskim valovom. Da so se letalci mogli toliko časa vzdržati na vodi, je pripisovati okoliščini, da imajo Junkerjevi aparati votle nosilne plošče, tako da se letalo ni moglo potopiti.

Parnik »Belmoira«, ki je rešil letalce, je imel lokomotive za sovjetsko Rusijo na krovu in se bo vkrcal v Kopenhagn. Najbrž pa bo med vožnjo po morju prevzel letalce kak osebni parnik. Letalci so po svoji rešitvi brezplačno obvestili svoje domače in poslali tudi tovarni, ki izdeluje Junkerjeva letala, slediče brzojavko: »158 ur je plaval letalo, zapustili smo je. Johannsen, na krovu »Belmoira«.

Dijaki rešili profesorsko krizo

Zadnja leta se profesorskemu stanu na Češkoslovaškem ni cedilo med in mleko. Temu stanu se je po svetovni vojni posvetilo zelo veliko število dijakov, vsled česar je silno narastlo število profesorskih kandidatov, na srednje šole pa je obenem prišla medvojna generacija in je bilo razmeroma malo dijakov. Prosta profesorska mesta so bila silno redka, medtem ko so visoke šole dajale leto za leto nove in nove reflektante. Preteklo leto je bilo na Češkoslovaškem 700 nezaposlenih profesorjev, ki so se ali lotili drugega poklica ali pa ostali brez službe. Profesorji so vsled pomanjkanja profesorskih mest šli na ljudske šole za učitelje, čeprav je bil tam njihov položaj v pravem pogledu in v pogledu plač slabši kaker položaj učiteljev. Med profesorji je bilo veliko takih, ki so po pet ali več let čakali na službo. Letos se je pa obrnilo na boljše. V začetku leta je bilo nezaposlenih še okrog 500 profesorjev. Polovica teh bo nastavljena v začetku šolskega leta. V Češko-

Berlinski fizik Aleksander Callo, ki je sestavil aparat, s katerim se vsaka ponarejena lisina in sploh vsaka potvrdja takoj odkrije. Berlinska policija že uporablja ta aparat.

Vino v kockah

V Ameriki imajo, kakor znano, prohibicijski zakon. Kako se lahko ta zakon obide, ni iznaleži nihče drugi kakor ženska, Mabel Willebrandt, odvetnica, ki je bila doslej sestreljka v suhaškem uradu. Sedaj je svoje izkušnje, kako obiti zakon, izkoristila in odpela prodajalno, v kateri dobi vino v kockah, ki so na poseben način napravljene iz prešanih grozdov. Te kocke razpadajo v vodi in se izpremenijo v pravo vino. Sedaj moreš kupiti že vse vrste tega suhega alkohola: rdeče, belo vino, port, sekt, zakaj prodaja grozdja ni protizakonita. Zato lahko vsakega kupca teh kemikalij opozore na to, da jih mora v nekaj dneh porabiti, ker se sicer izpremene v alkoholno vino in začno vreti. Zanimivo je, da stoji za vsem tem Zveza kalifornijskih vinčarjev, ki jo država izdatno podpira.

Mlada žena: »Pravi skandal je, kako tvoj krog prišije gumbi! To je sedaj že tretjič, ko moram en in isti gumb prišiti!«

Hvaležnost. »In če bom tudi sto let doživel, ne bom pozabil, da ti dolgujem sto dinarjev!«

»Srečni najatte!«
»Mama, mama! Poglej! Očka je našel svojo vaponko!«

»Ali veš, kaj je napravil Škot Percy Glab, ko je dobil v dar škatljico obližev zoper kurja očesa?«

»Ne!«

»Kupil si je par čevljev, ki so mu bili preozki!«

»Tvoja naloga je izvrstna, Vinko, ampak je dobesedno ista, kakor naloga tvojega brata. Kaj naj pač iz tega sklepam?«

»Da je tudi bračova naloga izvrstna.«

Razstava vina in sadja v Belgradu

V soboto dne 20. septembra je otvoril predsednik »Glavne zveze vinogradnikov in sadjarjev« Jovan Banjšč v znaniem belgrajskem umetniškem paviljonu »Cvijete Zuzorić« prvo razstavo vina in sadja iz cele države. Umetniške muze so se topot za nekaj dni izselile iz svojega stalnega bivališča in dale prostor važnim občes gospodarskim dobrinam človeka.

Razstava je imela dvojni namen: da pokaže širokim masam naroda najboljše kakovosti našega sadja in vina, v drugi vrsti pa, da da možnost sklepanju novih kupcev številnim interesentom ter s tem odpre novo pot za ublažitev vsesplošne vinske krize, ki vlada v naši državi.

Razstava je bila odprta tri dni. V tem kratkem roku jo je obiskalo na tisoče iz belgrajskoga občinstva, pa tudi vsi delegati iz države, ki so prišli na znani kongres jugoslovanskih vinogradnikov in viničarjev. Na razstavi so bile zastopane mnogo številne najuglednejše tvrdike ter vinarske zadruge. Vsa razstava je nudila obiskovalcu prav prizjeli utis. Krasno odbrano sadje je jasno svetločilo, da se pri nas čezdaj bolj dviga kultura sadja zlasti v prvi vrsti grozdja. Grozje je bilo zastopano v večji meri kakor osalo sadje. Bile so zastopane vse važnejše vrste, ki se v naši državi najraje goje in ki tudi najboljše uspevajo. Razstavili so krasne eksemplare verjusa, portugalke, smederevke, burgunca, drobnega riplinga, debelice, črne volovine, rdeče muškatke, turske ružice in še nešteče drugih vrst. Pri jabolkih je bila manjša iz-

bira. Vendar smo tudi tu videli prav čedine vrste kanadke, ananas, bobovca in kosmača. Poleg grozdja in jabolk so bile zastopane v precejšnji meri tudi hruške, breskve in srbeke stive ter orehi.

Največja izbira je bila pač v vinih, kjer so tvrdike kar tekmovale, katera bo razstavila boljšo vrsto. Med tvrdkami, ki so razstavile v večjem stilu, moramo omeniti slovensko tvrdko Clotar Bouver iz Gornje Radgove, znanega Mozerja iz Žemuna, smederevsko vinarsko zadrugo, Kočiča iz Sremskih Karlovcov, trških gorskih vinarskih zadrugov, Bojančić iz Splita, vinogradsko zadrugo iz Knjaževca in Visa.

V treh dnevnih razstavah je bilo prodanih preko dvajset vagonov vina. Največ tujih interesentov je bilo iz Čehoslovaške, Poljske in Finske. Včeraj je predsednik te razstave v imenu žirija razdelil tudi nagrade za najlepše razstavljeni vino in sadje. Prvo nagrado je prejel g. Mozer iz Žemuna za razstavljeni vino. Drugo nagrado so dobili Sremski Karlovc. Ostalim nekaterim nagrajencem je bilo pododeljenih več zlatih kolajn.

Na razstavi smo v glavnem pogrešali številne najlepše zastopnike naših vinogradnikov, vinogradniških zadrugov ter sadjerecjev. Ne vemo, kje tiči vzrok, da se Slovenci niso udeležili razstave v večji meri, vsekakor bi pa dosegli Slovenci v sadju gočovo prvo meso, ker po doseganjih naših izgledih to sadje, ki je bilo razstavljen, ne bi moglo konkurirati v ničemer z našim slovenskim. B. V.

—794.56, Newyork 5630.49—5647.49, Pariz 221.97—222.68, Praga 167.23—167.78, Trst 288.79—289.69. Dunaj. Dinar notira: deviza 12.53, valuta 12.50.

Vrednostni papirji

Tendenca za državne papirje je bila danes čvrsta in so tečaji večinoma narasli. Edino belgijske obveznice so ostala neizpremenjene. Zagrebška borza beleži celo vrsto zaključkov v vojni skodi za okoli 2 milij. nominala. Nadalje so bili v Zagrebu zaključki v 7% Bleru po 52 (1000 dolarjev) in obveznicah DHB po 62 (2000 dolarjev).

V Belgradu je bil značen promet v promptni skodi, katere je bilo zaključeno 3500 komadov. Nadalje beleži novemberski termin zaključkov 500 komadov, decembarski pa 1646 komadov. Bil je tudi zabeležen malenkosten zaključek v 7% invest. posojilu (3000 nom.) po 64. 8% Bler je bil zaključen po 56 in 57 (3000 dolarjev).

Banci papirji so ostali v glavnem neizpremenjeni. Le Pojbanksa je bila zaključena po nižjih tečajih kot včeraj: po 50, dočim je bil na koncu borze zaužit zoper denar 52. Poleg zaključkov v delnica Praštediona, Unionbanke, Jugobanke in Srbske banke je bila zaključena Ljubljanska kreditna banka po 120.

Med industrijskimi papirji je bila zaključena zoper Slaveks po neizpremenjenem tečaju 25. Osječka Sečerana je ponovno oslabela in bila zaključena po 170 v primeru z 180 včeraj. Vevče so ostale neizpremenjene in zaključene zoper po 110. Učvrstila se je Trboveljska. V ostalih papirjih ni bilo izprenemb.

Ljubljana. 8% Bler. pos. 65 bl., 7% Bler. pos. 55 bl., Celjska 150 den., Lj. kred. 120 den., Praštediona 950 den., Kred. zavod 195 den., Vevče 120 den., Slavbana 40 den., Ruše 125 den.

Zagreb. Drž. pap.: 7% inv. pos. 67 bl., agrarji 40 bl., vojna Škoda ar. 298—300 (295, 294, 296, 300, 289, 301, 305, 293), kasa 293—300 (295), 12. 302—308 (303), 8% Bler. pos. 61—65, 7% Bler. pos. 51—52 (52), 7% pos. Drž. hip. banke 55—56 (62), 6% begl. obv. 43—46. Bančno delnice: Hrvatska 50 den., Poljo 52—52.50 (50), Kreditna 121—126, Union 147—150 (147), Jug 67—68 (67), Lj. kred. 120—135 (120), Međunarodna 68 den., Narodna 5000 bl., Obrba 26 den., Praštediona 957.50—965 (957.50), Srbska 188—180 (188), Žemaljska 115 bl., Indusrijske delnice: Guttmann 105—110, Slaveks 20—25 (25), Slavonija 200 den., Našice 680 bl., Drava 192.50—200, Sečerana Osječki 165—167 (170), Brod. vag. 60 bl., Vevče 110—118 (110), Isis 35 bl., Ragusea 300 bl., Oceania 190, Jadr. plov. 460—480, Trboveljska 185—200.

Dravska banovina 0.45 (0.5), donavskia 16.9 (12.5), savska 4.9 (6.4), dravska 3.7 (5.8), moravska 3.5 (3.7), vrbska 2.05 (2.5), vardska 1.1 (1.55), zetska 0.3 (0.8), primorska 0.24 (0.8). Iz tega pregleda je razvidno, da je bil edino v donavski banovini, ki je največji proizvoden koruze, večji pridelek kot lani. V vseh drugih banovinah pa je bil manjši. Naravnost katastrofalno nizek pa je bil v zetski in primorski banovini, kjer je bil deloma celo manjši, kakor v izredno slabem letu 1928. Kajti celo tega leta je značil pridelek v zetski banovini 0.4, v primorski pa je značil samo 0.14 milij. met. stotov.

Pridelek koruze

Sedaj so zbrani tudi že podatki o neši letini koruze 1931. Letočni pridelek cenijo provizorčeno na 82.2 milij. meterskih stotov. Lani je značil pridelek 34.65 milij. met. stotov, leta 1929. 41.5 in 1. 1928. 18.2 milij. met. stotov. Letočni pridelek je torej manjši kot lani, vendar večji kakor poprejje zadnjih treh let. Poprejšnji pridelek zadnjih deset let je značil 28.84, od tega poprejšnji pridelek v prvih 5 letih (od 1921—1925) 27.8 in v poprejšnji 1926—1930 29.9 milij. met. stotov. Pregled po posameznih banovinah nam daje slednje sliko (v milijonih stotov): v oklepajih podatki za 1930:

Dravska banovina 0.45 (0.5), donavskia 16.9 (12.5), savska 4.9 (6.4), dravska 3.7 (5.8), moravska 3.5 (3.7), vrbska 2.05 (2.5), vardska 1.1 (1.55), zetska 0.3 (0.8), primorska 0.24 (0.8). Iz tega pregleda je razvidno, da je bil edino v donavski banovini, ki je največji proizvoden koruze, večji pridelek kot lani. V vseh drugih banovinah pa je bil manjši. Naravnost katastrofalno nizek pa je bil v zetski in primorski banovini, kjer je bil deloma celo manjši, kakor v izredno slabem letu 1928. Kajti celo tega leta je značil pridelek v zetski banovini 0.4, v primorski pa je značil samo 0.14 milij. met. stotov.

Hipotekarna banka jugoslovanskih hranilnic v Ljubljani sklicuje za 9. oktober ob 16. v posvetovalnici Sindikata lokalnih železnic Gradišče 7. Na dnevnem redu je poročilo poslovanju banke v dobi od zadnjega občnega zbraja, nadalje odobritev bilanca za leta 1927, 1928, 1929 in 1930. Na dnevnem redu so tudi volitve uprave in nadzorstva.

Vpis v zadružni register. V zadružni register je bil zoper vpisanih 5 pasniških in gozdnih zadrug in sicer: Rakel, Stari trg, Sv. Ana pri Tržiču, Sv. Vid pri Planini ter Unc (slednja ima naziv: Prva). Nadalje je bila v zadružni register vpisana: Splošna kmetijska agrarna zajednica v Sv. Martjeti na Dravskem polju r. z. o. z.

Poravnalno postopanje je uvedeno o imovini dr. Zabeo Adolla, graščaka v Fali pri Mariboru. Rok: 18. in 23. november 1931.

Praštediona v Južni Srbiji. Prva hrvaška Štadionica v Zagrebu, ki ima že podružnico v Sloplju, je osnovala svojo ekspozicijo v Velesu.

Borza

Dne 24. septembra 1931.

Denar

V današnjem deviznem prometu so se uvrstili tečaji Amsterdam, Bruselj in Tršča, dočim so padli tečaji Curiha, Dunaja, Newyorka, Pariza in neznačil tudi Prage. London se je prej ne nosira na naših borzah. Curih je javil zanj tečaj 20 v primeri z 21.25 včeraj. Danes na curiški borzi ne nosira celo vrsta vrednosti: Berlin, Oslo, Kopenhagen, Atene, Carigrad, Bakarešča in Helsingtors. Učvrstili so se tečaji Bruselja, Milana, Madrida in Varšave, dočim so ostale devize neznačile. Dinar je neznačil neznačil. Promet je bil srednji in je na ljubljanski borzi vse zaključeno blago dala Narodna banka.

Ljubljana. Amsterdam 2274.75—2281.59, Bruselj 784.47—786.83, Curih 1100.25—1108.55, Dunaj 792.16—794.56, Newyork 5630.49—5647.49, Pariz 221.97—222.68, Praga 167.23—167.78, Trst 288.79—289.69.

Zagreb. Amsterdam 2274.75—2281.59, Dunaj 792.16—794.56, Bruselj 784.47—786.83, Milan 288.79—289.69, Newyork kabel 5641.49—5658.49, ček 5630.49—5647.49, Pariz 221.97—222.68, Praga 167.23—167.78, Curih 1100.25—1103.55. Skupni promet brez kompenzacij 2.85 milij. Din.

Curih, Belgrad 9.03, Pariz 20.15, London 20, Newyork 512.50, Bruselj 71.40, Milan 26, Madrid 46, Amsterdam 207.25, Berlin ne nosira, Dunaj 72, Stockholm 136 Oslo in Kopenhagen ne nosira. Štajerska 3.70, Praga 15.17, Varšava 37.40, Budimpešta 30.025.

Belgrad. Amsterdam 2274.75—2281.59, Bruselj 784.47—786.83, Curih 1100.25—1103.55, Dunaj 792.16

Domžale

Kamniško učiteljsko društvo zboruje v soboto 26. t. m. v tukajšnji narodni šoli. Na sporednu je predavanje, občni zbor in stanovske zadave.

Premembra poselit. Znamo hišo pri Mraku, do sedaj last tovarnarja Ladislatterja, je kupila trgovka Ivana Fele.

Voljni imeniki so razgrijeni ob uradnih urah v občinski posvetovalnici. Vsakdo ima pravico volivni imenik pregledati, ako je vnesen vanj. Povprašek volivnega imenika se lahko zahleva ustno ali plisemo. Pri volivah smejo glasovati samo oni, ki so vpisani v volivnem imeniku.

Vpisovanje v obrtno nadaljevalno šolo se vrši v nedeljo 27. septembra od 8 do 12 dopoldne v šolskem poslopolju. Na novo vstopavši volivci najprinesajo s seboj odpisnico.

Buickove viline so jasne za vsakogar...

... kdor je videl ta avto in se vozil z njim

Nekaj številk vam dokaže, da je nježno superijornost ves svet priznal.

Buick se dvakrat tolko proda kakor njegovega naj-števnejšega tekmeča.

88% VSEH LASTNIKOV BUICKA KUPIJO SPET, BUICK, KADAR POTREBUJEJO NOV AVTO.

V 27 LETIH JE BUICK IZDELAL 2.600.000 VOZ, 1.500.000 OD NJIH JE ŠE DANES V PROMETU.

Statistični podatki so zgovornejši od argumentov. Gornje številk povedo, kaj sodijo širom sveta o Buick kupci avtomobilov. Te številk pa postanejo še pomembnejše, če pogledamo, kateri sloji prebivalstva kupujejo Buick. Tako v Ameriki kakor v Evropi so kupci Buickov bankirji, znameniti doktorji in juristi, poslovni ljudje in politični voditelji. Ti ljudje, ki poznaajo prav vrednost stvari, vidijo v Buicku najboljšo avtomobilsko investicijo.

Ce si želite avtomobila, ki naj vas popolnoma zadovolji in ki ga bodo vši občudovali — odločite se za Buick 8.

BUICK 8

BALKANIJADA

V Atenah

Prošlo nedeljo je končalo tekmovanje za državno prvenstvo v lahki atletiki, obenem je pa bilo te tekmovanje tudi zadnja preizkušnja atletov za največje tekmovanje, ki nas še čaka. Že tretje leto prirejajo Grki Atenah Balkansk olimpijadu, na kateri se srečajo sportniki balkanskih držav. Na teh, kjer so v zgodovini človeštva najprej prirejali organizirane sporne tekm, se srečujejo balkanski narodi v športnih tekmovanjih. Kakor drugod, tako je tudi na Balkanu sporstvo narode najprej združil sport. To je najvažnejši pomen balkanskih tekm. Škoda je samo, da naša reprezentanca radi pomankanja denarnih sredstev še nobeno leto ni nastopila takoj, kakor bi prav za prav moral.

Kot vse kaže bo morda letos nekoliko boljše. Ce že drugo ne, Zveza je imela prilik na par tekmovanjih izbrati in dolociti najboljše atlete. Letos gotovo ne prišel nikje v representantno moštvo, ki je načelno potuje naše najboljše moštvo: Spasič, dr. Ivkovič, Tošič, Arsenijevič, Premrl, Marušič, Tirančič, Marijanovič, Sotirovič, Vučadinovič, Zečevič. Kakor vidimo potuje naše najboljše moštvo: prvočno je nameraval poslati Zvezni kapetan v Sofijo moštvo sestavljeni iz klubov, ki ne sodelujejo v tekmah za državno prvenstvo. To numero je pa opustil, kajti na takoj važno prireditve kot bo v Sofiji mora naše najboljše moštvo. Uglej našega nogometna prireditve sama ne bime biti na ta način omalovaževana, da bi nastopila druga garnitura. Upajmo, da bodo naši zastopniki v Atenah in Sofiji dostojno in uspešno zastopali jugoslovanski sport.

Nedeljska tekma med ASK Primorjem in Mariborom je gotovo senzacija jesenskega tekmovanja. Ta borba, radi tehnične izenačenosti protištevnikov, radi karakterja, ki jo ima tekma in radi znane borbenosti obeh klubov, ne bo zaostajala za največjimi tekmami v državnem prvenstvu, ki sicer jih gledajo v Ljubljani.

Radio**Programi Radio-Ljubljana:**

Petak, 25. septembra: 12.15 Plošča. — 12.45 Dnevne vesti. — 13 Cas, plošče, borza. — 18 Salonski kvintet. — 19 Gdč. Vera Humek: Vegeterijanska prehrana. — 19.30 Predavanje o Sokolstvu. — 20 Poročilo o šahovskem turnirju na Bledu, porto jugoslovanski prvak dr. Milan Vidmar, v slovenskem, nemškem in francoskem jeziku. — 20.30 Prenos iz Belgrada: Vojvodinski koncert g. Soukoly Išvan iz Budimpešte. — 21.30 Pevski koncert gospa Zlate Grginjanec-Gavella, solistke ljubljanske opere (prenos v Zagreb in Belgrad). — 22.15 Orgle solo, izvaja prof. Tome. — 22.45 Vesti.

Sobota, 26. septembra: 12.15 Plošča. — 12.45 Dnevne vesti. — 13 Cas, plošče. — 18.30 Plošče. — 19 Zlatko Najšter: Ustroj materije. — 19.30 Porotilo o šahovskem turnirju na Bledu, porto jugoslovanski prvak dr. Milan Vidmar v slovenskem, nemškem in francoskem jeziku. — 20 Prenos iz Zagreba: Operi: »Cavalleria rusticana« in »Bajazzo«.

Drugi programi:

Sobota, 26. septembra.

Belgrad: 12.35 Radio-orkester. — 17 Narodne pesmi. — 17.30 Radio-orkester. — 20 Prenos iz Zagreba: nato plesna glasba. — Zagreb: 12.30 Plošče. — 17 Radio-orkester. — 20 »Cavalleria rusticana«, opera; »I Pagliacci«, opera. — Budimpešta: 18 Lahka glasba. — 19.45 Ciganška glasba. — 20.30 Koncert vojaške godbe. — 21.45 Pianinski koncert. — 22.40 Večerni koncert. — Dunaj: 20.25 Veseli program. — 21 Pesni in arje. — 22.10 Večerni koncert. — Milan: 17 Plošče. — 19.15 Pestra glasba. — 20.45 Komedija. — Oslo: 20 Radio-orkester. — 22.35 Plesna glasba. — Praga: 19.35 Trig. — 20.05 »En večer in noč«. — 22.10 Moravska Ostrava. — Langenberg: 20 Veseli večer. — 22.40 Nočni koncert. — 23.30 Jazz. — Rim: 21 »Norma«, opera. — Berlin: 20 Veseli večer. — 22 Plesna glasba. — Katovice: 20.15 Lahka glasba. — 22.30 Chopinov večer. — 23 Plesna glasba. — Stuttgart: 19.45 Komorni kvartet in citre. — 20.30 Veseli večer. —

Milijoni

in milijoni ljudi uporablja

že nad trideset let

po spodaj navedenih navodilih

Levje-Mentol-Droždjenko**In blagoslovila
njen neprvenstveni
cudežni učinek**

Pri revmatizmu trganju išusu: boleča mesta vdrgniti.

Pri zohobolu: dlesne vdrgniti in ustno duplino izpirati, grpati.

Pri glavebom, nervoznosti, pomanjkanju spanja: čelo in celo telo vdrgniti, ter vzeti zvezci pred počitkom mladino kopel z dodatkom Levje Mentol-Droždjenke.

Pri utrujenosti: masirati celoto telo.

Pri želodnih boleznih: 10 kapljic na košček stadijora.

Pri izpadanju las in prihaju: masnja glave.

Koi zobna voda itd.

Pri potenu podpazduhu, nogrok in celinočnega telesa naj se poteli deli zjutraj in zvečer izmivajo.

Levja-Mentol-Droždjenka

je prava samo v tu oddanijeni in plombirani

ORIGINALNI STEKLENICI

Zahlevajte izrecno

Levjo-Mentol-Droždjenko

ter odločno zavrnite vsako nadomestilo.

Levja-Mentol-Droždjenka

se dobi v vsaki drogeriji, lekarni in boljši trgovini po 10—26— in 52— Din. Pazite se pred ponaredbami.

Centralni biro:

LAVLJA MENTOL-DROŽDJEKA

Zagreb, Marulićev trg 5. — Telefon: 78-52

Josip Lavtičar:

Bled in Briksen

Zgodovinska povest iz 17. stoletja.

>Morebiti že veste, kaj mislim?«

>Mogoče.«

>Saj ne pridelem veliko med ljudi,« je hitela Agata, »kadar pa prideš, je povod pro vprašanje: Se res misli vaš gospod poročiti z Ribičeve Reziko?«

>In kaj odgovarja?«

>Kaj drugega kakor to, da nič ne vem. Pa tudi res nič ne vem.«

Agata je pričakovala, da ji bo Krištof vse natanko razložil. Toda nič posebnega ji ni povedal.

>Kar mirna bodi zaradi tega,« ji je rekel. »Ti ostaneš grajska oskrbica, naj vzamem v zakon Ribičeve ali katero drugo. Vajena si gospodinjstva in zvesta si tudi, da se na tebe popolnoma zanesem. Si zadovoljna s tem?«

>Seveda sem,« je odgovorila. »Trudila se bom, da ostanem tudi v prihodnje vredna vašega zaupanja.«

Ceprav ni bilo zadoščeno ženski radovednosti, je šla Agata vendar vesela iz sobe, ko ji je izrazil gospod tako laskavo pohvalo.

>Res dobra oseba,« je mislil Waidmann. »Nič nisem pretiraval s priznanjem. Čuješte oko ima na vso grajsko upravo. Nadomešča mi vsakega nadzornika bodisi pri poslih, pri vsakdanjem delu, pri živini in povsod. Kako lepo urejeno postrežbo je imela pri obisku škofa Welsberga! Vse je preračunala, kaj je treba tukaj in kaj tam. Tudi družina jo spoštuje. Še veliki hlapac se ji pokori brez ugovora. Ni prestroga in ne popustljiva. Kadar pa ne more vsemu kaj, pove

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica 1.50 Din ali vsaka beseda 50 par.
Najmanjši oglas 5 Din. Oglasi nad devet vrstic se računajo više.

Za odgovor znamko! — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjam.

Nujbodobe**Vrtnar**

samski, za urejevanje domačega vrta, se sprejme na stanovanje. Gruberjevo nabrežje 8.

Samostojna kuharica

verna, večna vsega gospodinjskega dela se takoj sprejme tri četrt ure od Krajanja. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Verna« št. 11.182.

Kovinski delavec

po možnosti pasar (Luster-Gürtler) se sprejme. Pism. ponudbe z označbo plače na »Helios«, Zagreb, Nikoličeva ulica 10.

Tako!

sprejemem dva dobra mizarška pomočnika in dva vajarska. — Jernej Sitar, Šmiljek, Novo mesto.

Poštena ženska

dobi prostoto stanovanje in zajtrk, ako prevzame postrežbo. Naslov v upravi Slovenca pod št. 11.252.

Hlapca

za kmečka dela sprejme Mihail Kavčič, Zg. Šiška.

Krojaški pomočnik

za velika in mala dela se takoj sprejme. — Jarc A., krojač, Semenišče, Ljubljana.

Pouk

Camernikova šolerska šola Ljubljana, Dunajska c. 36 (Jugo-avto). Prva oblast koncesionirana Prosvet. At 16 zastoni. Pišite pon!

Razno

Gospodična išče prijateljico v svrhu skupnih izletov. Ponudbe pod Priletna gospodična na upravo »Slovenca«.

Vnajem

Poslovni lokal na Dunajski cesti št. 291 se takoj oddajo. Poizve se znotam.

Lokal

za Specerijo in kratko blago, vpeljano, se odda 15. oktobra. Dunajska 37.

Pekarijo in trgovino

pri farni cerkvi Dam v našem. — Interesentnej naj vprašajo pri Jože Javornik, Studencig 34.

Naležnosti

Opremljeno sobo sončno oddam s 1. okt. Dr. Kodre, Staničeva 3.

Katera nemška

družina bi vzela 16 letnega dečka za nemško konverzacijsko, če mogoče z vso oskrbo ali brez.

Cenj. ponudbe na naslov L. S., Lobček, Grosuplje.

Stanovanja

29. avto. Naslov: N. M. SLAVKO, 30. Dun. vez. 42 Din. — 31. avto. Naslov: N. M. SLAVKO, 30. Dun. vez. 42 Din. — 32. avto. Naslov: N. M. SLAVKO, 30. Dun. vez. 42 Din. — 33. avto. Naslov: N. M. SLAVKO, 30. Dun. vez. 42 Din. — 34. avto. Naslov: N. M. SLAVKO, 30. Dun. vez. 42 Din.

Pletilni stroj

št. 8,50, dolg, poceni prodam. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 11.262.

Obrt**Morske ribe**

Danes sveža pošiljka. — Prvovrstno dalmatinsko vino samo iz lastnih vinogradov. — Gostilna na dvorišču hotela Tratnik. Se priporoča Sumara.

Kupimo**Krompir in zelje**

v glavah, samo gorenjski, jabolka zimska, fižol (cipro, prepeličar in koks), čebulo, ajdov med kupuje Navabijalna zadruga usl. drž. železnici v Ljubljani VII. — V ponudbi naj se navede cena in količina blaga franko nakladalna postaja.

Profesor

ki bi hotel prevzeti instrukcije za višje razredne klasične gimnazije, event. vzetni na stanovanje številčnika, se išče. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod št. 11.170.

Samostojna kuvarica

verna, večna vsega gospodinjskega dela se takoj sprejme tri četrt ure od Krajanja.

Tako!

sprejemem dva dobra mizarška pomočnika in dva vajarska. — Jernej Sitar, Šmiljek, Novo mesto.

Poštena ženska

dobi prostoto stanovanje in zajtrk, ako prevzame postrežbo. Naslov v upravi Slovenca pod št. 11.252.

Hlapca

za kmečka dela sprejme Mihail Kavčič, Zg. Šiška.

Krojaški pomočnik

za velika in mala dela se takoj sprejme. — Jarc A., krojač, Semenišče, Ljubljana.

Pouk

Camernikova šolerska šola Ljubljana, Dunajska c. 36 (Jugo-avto). Prva oblast koncesionirana Prosvet. At 16 zastoni. Pišite pon!

Razno

Gospodična išče prijateljico v svrhu skupnih izletov. Ponudbe pod Priletna gospodična na upravo »Slovenca«.

Prodamo

Prima grozdje Din 3.75, prima žlahna jabolka Din 2.75 franko vsaka postaja Slovenije, razpolila že od 15 kg dalje po povzeti Prešna jabolka najceneje. — Po stržini, Krško.

Puhasto perje

čisto čohanjo po 48 Din kg druga vrsta po 38 Din kg čisto belo gosje po 130 Din kg in čisti puhi po 250 Din kg Razpolila po postrem povzeti L. BROZOVIĆ — Zagreb, Ilica 82 Kemična čistična delna.

Mreže za postelje

izdeluje načeneje in najbolje samo tvrdka Simen Sablatnik. Jesenice-Fužine. Sprejemata tudi popravila.

Wanderer avto

majhen, 4 sedežen, prodam ali zamenjam za 6-sedežnega. — Naslov v upravi Sl. pod št. 11.257.

Sirite »Slovenca«!**Tudivnaši podružnici**

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 5 (paviljon)

lahko plačate naročnino za »Slovenca«, »Domoljuba« in »Bogoljuba«, naročate inserate in jobite razne informacije — Poslovne ure od pol 8 zjutraj do pol 1 popoldne in od 2 do 6 popoldne Telefonska štev. 3030.

Poslužuite se vsi

samo „Langafon metode“ za popolno in dovršeno pručitev v Sašega tu ega jezike.